នៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល
អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា

ព័ត៌មានពិស្តារអំពីការដាក់ឯកសារ

សំណុំរឿងលេខ: **០០២/១៩-០៩-២០០៧-អ.វ.ត.ក/អ.ជ.ត.ក**
ភាគីដាក់ឯកសារ មេធាវីការពារក្តី លោកស្រី អៀង ធីរិទ្ធ
ដាក់ជូន: អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល
ភាសាដើម: អង់គ្លេស
កាលបរិច្ឆេទឯកសារ: ថ្ងៃទី ៨ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១២

ចំណាត់ថ្នាក់ឯកសារ

ចំណាត់ថ្នាក់ឯកសារ ស្នើឡើងដោយភាគីដាក់ឯកសារ: សាធារណៈ
ចំណាត់ថ្នាក់ឯកសារដោយអង្គជំនុំជម្រះ **សាធារណៈ**/Public
ចំណាត់ថ្នាក់ប្រភេទឯកសារ
ពិនិត្យឡើងវិញចំពោះឯកសារចំណាត់ថ្នាក់ណ្តោះអាសន្ន:
ឈ្មោះមន្ត្រីកត់ត្រា:
ហត្ថលេខា:

ឯកសារបកប្រែ
TRANSLATION/TRADUCTION
ថ្ងៃ ខែ ឆ្នាំ (Date): 18-Oct-2012, 10:02
CMS/CFO: Ly Bunloung

ចម្លើយតបរបស់មេធាវីការពារក្តីទៅនឹងបណ្តឹងសាទុក្ខផ្សេងៗរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាជំទាស់នឹង សេចក្តីសម្រេចលើលើការវាយតម្លៃឡើងវិញអំពីសម្បទាខាងបញ្ញាស្មារតីរបស់ជនជាប់ចោទ អៀង ធីរិទ្ធ ក្នុងការចូលរួមសវនាការ បន្ទាប់ពីមានសេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះ តុលាការកំពូល ចុះថ្ងៃទី ១៣ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១១ និងសារណាបន្ថែមរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា

ដាក់ដោយ: **អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល:**

សហមេធាវី: **ចៅក្រម គង់ ស្រ៊ឹម ជាប្រធាន**
ផាត់ ពៅស៊ាង **ចៅក្រម** Florence Ndepele Mwachande MUMBA
Diana ELLIS, QC

ចៅក្រម សោម សិរីវឌ្ឍ
ចៅក្រម Agnieszka KLONOWIECKA-MILART
ចៅក្រម ម៉ុង មុន្នីចរិយា
ចៅក្រម Chandra Nihal JAYASINGHE
ចៅក្រម យ៉ា ណារិន

សហមេធាវីនាំមុខតំណាងម្ចាស់បណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី
ពេជ អង្គ
Elisabeth SIMONNEAU FORT

សហព្រះរាជអាជ្ញា៖
ជា លាង
Andrew CAYLEY

I. សេចក្តីផ្តើម និង បណ្តឹង

1. នៅថ្ងៃទី ១៣ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១២ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានចេញ "សេចក្តីសម្រេចលើការវាយតម្លៃឡើងវិញអំពីសម្បទាខាងបញ្ញាស្មារតីរបស់ជនជាប់ចោទ អៀង ធីរិទ្ធ ក្នុងការចូលរួមសវនាការ បន្ទាប់ពីមានសេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល ចុះថ្ងៃទី ១៣ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១១" ("សេចក្តីសម្រេចដែលរងការជំទាស់")[1]។ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានធ្វើសេចក្តីសន្និដ្ឋានជាឯកច្ឆ័ន្ទថា លោកស្រី អៀង ធីរិទ្ធ ("ចុងបណ្តឹងសាទុក្ខ") បានទទួលរងនូវស្ថានភាពជំងឺវង្វេងស្មារតីដែលចេះតែវិវឌ្ឍន៍ទៅមុខ (ទំនងយ៉ាងខ្លាំងថាជាជំងឺ Alzheimer)[2] និងបានបញ្ជាក់សាជាថ្មីថា គាត់ពុំមានសម្បទាក្នុងការចូលរួមសវនាការ បន្តការផ្អាកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីប្រឆាំងនឹងរូបគាត់នៅក្នុងសំណុំរឿង ០០២ ដោយគ្មានពេលកំណត់ និងបង្គាប់ឲ្យដោះលែងគាត់ជាបន្ទាន់ចេញពីមន្ទីរឃុំឃាំង អ.វ.ត.ក[3]។

2. នៅថ្ងៃទី ១៤ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១២ សហព្រះរាជអាជ្ញា ("ម្ចាស់បណ្តឹងសាទុក្ខ") បានដាក់ "បណ្តឹងសាទុក្ខភ្លាមៗជំទាស់ទៅនឹងសេចក្តីសម្រេចលើការវាយតម្លៃឡើងវិញ អំពីសម្បទាខាងបញ្ញាស្មារតីរបស់ជនជាប់ចោទ អៀង ធីរិទ្ធ ក្នុងការចូលរួមសវនាការ បន្ទាប់ពីមានសេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល ចុះថ្ងៃទី១៣ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១១" ("បណ្តឹងសាទុក្ខ")[4] ដែលស្នើសុំឲ្យផ្អាកការដោះលែងចុងបណ្តឹងសាទុក្ខសិន[5]។ ម្ចាស់បណ្តឹងសាទុក្ខបានស្នើថា សេចក្តីសម្រេចដែលរងការជំទាស់គួរត្រូវទុកជាមោឃៈ ដោយសារអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានសន្និដ្ឋានថា ខ្លួនពុំមាន

---

[1] សេចក្តីសម្រេចរបស់ អ.ជ.ស.ដ លើការវាយតម្លៃឡើងវិញអំពីសម្បទាខាងបញ្ញាស្មារតីរបស់ជនជាប់ចោទ អៀង ធីរិទ្ធ ក្នុងការចូលរួមការជំនុំជម្រះ បន្ទាប់ពីមានសេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល ចុះថ្ងៃទី ១៣ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១១, ឯកសារលេខ E138/1/10, ចុះថ្ងៃទី ១៣ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១២ ("សេចក្តីសម្រេចដែលរងការជំទាស់")។

[2] *ដូចខាងលើ,* កថាខណ្ឌ ២៤។

[3] *ដូចខាងលើ,* កថាខណ្ឌ ១៩។

[4] បណ្តឹងសាទុក្ខភ្លាមៗរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា ជំទាស់ទៅនឹងសេចក្តីសម្រេចលើការវាយតម្លៃឡើងវិញអំពីសម្បទាខាងបញ្ញាស្មារតីរបស់ជនជាប់ចោទ អៀង ធីរិទ្ធ ក្នុងការចូលរួមសវនាការ បន្ទាប់ពីមានសេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល ចុះថ្ងៃទី១៣ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១១", ឯកសារលេខ E138/1/10/1/1, ចុះថ្ងៃទី ១៤ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១២ ("បណ្តឹងសាទុក្ខរបស់ ក.ស.ព")។

[5] សំណើរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា សុំផ្អាកការដោះលែងជនជាប់ចោទ អៀង ធីរិទ្ធ, ឯកសារលេខ E138/1/10/1/2, ចុះថ្ងៃទី ១៤ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១២។

យុត្តាធិការដើម្បីសម្រេចទៅលើការត្រួតពិនិត្យតាមផ្លូវតុលាការមានលក្ខខណ្ឌ ដែលមានមូលដ្ឋានគតិយុត្តិ និងកែប្រែសេចក្តីសម្រេចដើម្បីតម្រូវឱ្យចុងបណ្តឹងសាទុក្ខ (ប្រសិនបើចាំបាច់តាមរយៈអាណាព្យាបាលទូទៅ) ដើម្បីឱ្យអនុវត្តលក្ខខណ្ឌជាក់លាក់ដែលបានស្នើឡើងដោយសហព្រះរាជអាជ្ញា ដើម្បីការពារឱ្យបានសមស្របទៅនឹងសិទ្ធិ និងផលប្រយោជន៍តាមផ្លូវច្បាប់ដែលទាក់ទងទៅនឹងការដោះលែងជនជាប់ចោទចេញពីមន្ទីរឃុំឃាំង[6]។

3. នៅថ្ងៃទី ១៤ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១២ បន្ទាប់ពីព្រះរាជអាជ្ញានៃការិយាល័យអយ្យការអមសាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញបានដាក់សំណើមួយ ចុះថ្ងៃទី ១៣ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១២ ("ព្រះរាជអាជ្ញា") រួចមកសាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញបានចេញសេចក្តីសម្រេចមួយ ដោយជ្រើសតាំងលោកស្រី អៀង វីជីដា ជាអាណាព្យាបាលទូទៅសម្រាប់ចុងបណ្តឹងសាទុក្ខ ("ដីកាសម្រេចជ្រើសតាំងអាណាព្យាបាល")[7]។

4. នៅថ្ងៃទី ១៦ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១២ ប្រធានអង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល ("អ.ជ.ត.ក") បានបង្គាប់ឱ្យដោះលែងចុងបណ្តឹងសាទុក្ខ ចំណែកឯលក្ខខណ្ឌនានាត្រូវរង់ចាំការសម្រេចលើបណ្តឹងសាទុក្ខសិន[8]។

5. នៅថ្ងៃទី ១៧ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១២ អ.ជ.ត.ក បានចេញ "សេចក្តីសម្រេចលើសំណើរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាសុំដាក់សារណាបន្ថែមលើបណ្តឹងសាទុក្ខប្រឆាំងនឹងសេចក្តីសម្រេចដោះលែង អៀង ធីរិទ្ធ"[9] ដោយបានពិចារណាឃើញថា បណ្តឹងសាទុក្ខស្ថិតក្រោមរបបនីតិវិធីដែលមានចែងក្នុងវិធាន ១០៧(២) និង ១០៨(៤)(ស្ទួន)(ក) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង[10]។

6. នៅថ្ងៃទី ២៨ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១២ ម្ចាស់បណ្តឹងសាទុក្ខបានដាក់ "បណ្តឹងសាទុក្ខភ្លាមៗជំទាស់ទៅនឹងសេចក្តីសម្រេចលើការវាយតម្លៃឡើងវិញ អំពីសម្បទាខាងបញ្ញាស្មារតីរបស់ជនជាប់ចោទ អៀង ធីរិទ្ធ ក្នុងការចូលរួមសវនាការ បន្ទាប់ពីមានសេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះតុលាការ

---

[6] បណ្តឹងសាទុក្ខរបស់ ក.ស.ព, កថាខណ្ឌ ១៩។

[7] ដីកាសម្រេចរបស់សាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ, ឯកសារលេខ E138/1/10/1/2/3.1, ចុះថ្ងៃទី ១៤ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១២។

[8] ដីកាសម្រេចរបស់ប្រធាន អ.ជ.ត.ក លើសំណើរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា សុំផ្អាកសេចក្តីសម្រេចដោះលែងជនជាប់ចោទ អៀង ធីរិទ្ធ, ឯកសារលេខ E138/1/10/1/2/1, ចុះថ្ងៃទី ១៦ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១២, ទំព័រ ៣៤ (ភាសាអង់គ្លេស)។

[9] សេចក្តីសម្រេចរបស់ អ.ជ.ត.ក លើសំណើរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា សុំដាក់សារណាបន្ថែមលើបណ្តឹងសាទុក្ខប្រឆាំងនឹងសេចក្តីសម្រេចដោះលែង អៀង ធីរិទ្ធ, ឯកសារលេខ E138/1/10/1/3/1, ចុះថ្ងៃទី ១៧ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១២។

[10] *ដូចខាងលើ*, ទំព័រ ៣ (ភាសាអង់គ្លេស)។

កំពូលចុះថ្ងៃទី ១៣ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១១ សារណាបន្ថែមរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា" ("សារណាបន្ថែម")[11]។

7. សម្រាប់សំអាងហេតុដូចខាងក្រោម ចុងបណ្តឹងសាទុក្ខសូមលើកឡើងថា៖

១) អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងពុំមានកំហុសលើអង្គច្បាប់ទេក្នុងការសន្និដ្ឋានថា ខ្លួនពុំមានយុត្តាធិការទៅលើចុងបណ្តឹងសាទុក្ខ ដើម្បីបង្គាប់ឱ្យត្រួតពិនិត្យតាមផ្លូវច្បាប់ចំពោះលក្ខខណ្ឌដោយបង្ខំ ពុំមានកំហុសលើអង្គច្បាប់ទេក្នុងការខកខានមិនបានពិចារណាទៅលើមូលដ្ឋានគតិយុត្តិ ដែលមានសម្រាប់បន្តការត្រួតពិនិត្យតាមផ្លូវតុលាការដោយមានលក្ខខណ្ឌ និងជាងនេះទៀត ពុំមានកំហុសលើអង្គច្បាប់ទេដោយបង្គាប់ឱ្យដោះលែងចុងបណ្តឹងសាទុក្ខដោយគ្មានលក្ខខណ្ឌបង្ខំនោះ។

២) អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងពុំមានកំហុសលើអង្គហេតុ ឬលើការអនុវត្តអំណាចឆន្ទានុសិទ្ធិរបស់ខ្លួនក្នុងការសន្និដ្ឋានថា លក្ខខណ្ឌនៃការត្រួតពិនិត្យតាមផ្លូវតុលាការមិនអាចយកមកប្រើ ឬអនុវត្តបាននោះ។

II. ប្រវត្តិទាក់ទងនឹងការសន្និដ្ឋានពីភាពពុំមានសម្បទាក្នុងការចូលរួមសវនាការ

8. ចុងបណ្តឹងសាទុក្ខសូមយោងទៅដល់ខ្លឹមសារនៃកថាខណ្ឌ ៤-១០ នៃ "ចម្លើយតបរបស់មេធាវីការពារក្តីលោកស្រី អៀង ធីរិទ្ធ ទៅនឹងបណ្តឹងសាទុក្ខរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាប្រឆាំងនឹងសេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងថ្ងៃទី ១៧ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១១"[12] ដែលមានរៀបរាប់ដោយសង្ខេបនូវប្រវត្តិផ្នែកវេជ្ជសាស្ត្រដែលនាំឱ្យអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងសន្និដ្ឋានថា ចុងបណ្តឹងសាទុក្ខពុំមានសម្បទាគ្រប់គ្រាន់ក្នុងការចូលរួមសវនាការ នៅឆ្នាំ ២០១១ បាន។

9. បន្ទាប់ពីមានបណ្តឹងសាទុក្ខពីម្ចាស់បណ្តឹងសាទុក្ខ[13] ជំទាស់នឹង "សេចក្តីសម្រេចលើសម្បទារបស់របស់ អៀង ធីរិទ្ធ ក្នុងការចូលរួមសវនាការ"[14] របស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងមក នៅថ្ងៃទី ១៣

[11] សារណាបន្ថែមរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា, ឯកសារលេខ No. E138/1/10/1/5, ចុះថ្ងៃទី ២៨ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១២។

[12] ចម្លើយតបរបស់មេធាវីការពារក្តីលោកស្រី អៀង ធីរិទ្ធ ទៅនឹងបណ្តឹងសាទុក្ខរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាប្រឆាំងនឹងសេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងថ្ងៃទី ១៧ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១១, ឯកសារលេខ E138/1/5, ចុះថ្ងៃទី ២៨ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១១។

[13] បណ្តឹងសាទុក្ខភ្លាមៗប្រឆាំងនឹងសេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ដែលបង្គាប់ឱ្យដោះលែងជនជាប់ចោទ អៀង ធីរិទ្ធ, ឯកសារលេខ E138/1/1, ចុះថ្ងៃទី ១៨ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១១។

ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១១ អ.ជ.ត.ក បានបង្គាប់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងឲ្យមានការព្យាបាលបន្ថែមទៀតសម្រាប់ចុងបណ្តឹងសាទុក្ខ ដែលអាចនឹងធ្វើឲ្យសុខភាពផ្លូវចិត្តរបស់គាត់បានប្រសើរឡើង ដើម្បីឲ្យមានសម្បទាគ្រប់គ្រាន់ក្នុងការចូលរួមសវនាការ[15]។ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានស្នើសុំតុលាការឲ្យចាត់តាំងអ្នកជំនាញផ្នែកចិត្តសាស្ត្រ និងលោកសាស្ត្រាចារ្យ Campbell ("អ្នកជំនាញវេជ្ជសាស្ត្រ") ដើម្បីចាប់ផ្តើមការព្យាបាលផ្នែកវេជ្ជសាស្ត្រនេះ[16]។

10. នៅថ្ងៃទី ២៤ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១២ អ្នកជំនាញវេជ្ជសាស្ត្របានដាក់ "របាយការណ៍ទាក់ទងនឹងលោកស្រី អៀង ធីរិទ្ធ តាមសំណើរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ចុះថ្ងៃទី ៦ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០១២"[17]។ អ្នកជំនាញវេជ្ជសាស្ត្របានទទួលស្គាល់ថា ឱសថកែរោគចិត្តទាំងអស់ដែលចុងបណ្តឹងសាទុក្ខបានប្រើប្រាស់ត្រូវបានកាត់បន្ថយ និងបញ្ឈប់ និងថា "មុខងារបញ្ញាស្មារតីរបស់ជនជាប់ចោទពុំមានភាពប្រសើរជាងមុនឡើយ"[18]។ ឱសថ Donepezil ត្រូវបានចាប់ផ្តើមប្រើប្រាស់នៅថ្ងៃទី ៨ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១១ រហូតដល់ថ្ងៃទី ១១ ខែ វិច្ឆិកា ហើយដោយសារតែមានផលប៉ះពាល់នោះ ចុងបណ្តឹងសាទុក្ខត្រូវសម្រាកនៅមន្ទីរពេទ្យ[19]។ អ្នកជំនាញវេជ្ជសាស្ត្របានសន្និដ្ឋានថា ចុងបណ្តឹងសាទុក្ខ "មានការខូចខាតប្រព័ន្ធប្រសាទក្នុងកម្រិតពីមធ្យមទៅធ្ងន់ធ្ងរ ដែលឈានទៅដល់ជំងឺបាត់បង់សមត្ថភាពផ្នែកបញ្ញាស្មារតី ហើយដែលទំនងបំផុតអាចជាជំងឺ Alzheimer ហើយក៏

---

[14] សេចក្តីសម្រេចរបស់ អ.ជ.ស.ដ លើសម្បទារបស់ អៀង ធីរិទ្ធ ក្នុងការចូលរួមសវនាការ, ឯកសារលេខ E138, ចុះថ្ងៃទី ១៧ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១១ ("សេចក្តីសម្រេចលើកទីមួយរបស់ អ.ជ.ស.ដ លើសម្បទាក្នុងការចូលរួមសវនាការ")។

[15] សេចក្តីសម្រេចរបស់ អ.ជ.ត.ក លើបណ្តឹងសាទុក្ខភ្លាមៗ ប្រឆាំងនឹងសេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ដែលបង្គាប់ឲ្យដោះលែងជនជាប់ចោទ អៀង ធីរិទ្ធ, ឯកសារលេខ E138/1/7, ចុះថ្ងៃទី ១៣ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១១, ទំព័រ ២៤ (ភាសាអង់គ្លេស) ("សេចក្តីសម្រេចរបស់ អ.ជ.ត.ក")។

[16] អនុស្សរណៈរបស់ អ.ជ.ស.ដ ដែលមានចំណងជើងថា "សំណើទៅអ្នកជំនាញរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង បន្ទាប់ពីមានសេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលលើបណ្តឹងសាទុក្ខជំទាស់នឹងការដោះលែងជនជាប់ចោទ អៀង ធីរិទ្ធ (E138/1/7)", ឯកសារលេខ E138/1/7/1, ចុះថ្ងៃទី ៦ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០១២, កថាខណ្ឌ ៣-៤។

[17] របាយការណ៍ទាក់ទងនឹងលោកស្រី អៀង ធីរិទ្ធ ដាក់ជូនតាមសំណើរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ចុះថ្ងៃទី ៦ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០១២, ឯកសារលេខ E138/1/7/4, ចុះថ្ងៃទី ២៤ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១២។

[18] *ដូចខាងលើ,* កថាខណ្ឌ ៧។

[19] ដូចគ្នា។

អាចពាក់ព័ន្ធនឹងសរសៃឈាមទៀតផង"[20]។ ពួកគេបានកត់សម្គាល់ពីការវិវឌ្ឍន៍នៃជំងឺបាត់បង់សមត្ថភាពផ្នែកបញ្ញាស្មារតីរបស់គាត់ដែល "មានសភាពយ៉ាប់យ៉ឺនជាងកាលពីពេលវាយតម្លៃមុនៗ"[21]។ អ្នកជំនាញវេជ្ជសាស្ត្របានផ្តល់អនុសាសន៍ឲ្យកាត់បន្ថយការប្រើប្រាស់ថ្នាំ benzodiazepine និងឈានទៅដល់ការបញ្ឈប់តែម្តង ដោយណែនាំឲ្យប្រើប្រាស់បន្ទះបិតព្យាបាល Rivastigmine ប្រចាំថ្ងៃវិញ និងគួរបង្កើតឲ្យមានកម្មវិធីជំរុញបញ្ញាស្មារតីដែលមានការរៀបចំត្រឹមត្រូវ តែបានកត់សម្គាល់ថា "អនុសាសន៍ទាំងនេះក៏ទំនងជាគ្មានសង្ឃឹម [...] ធ្វើឲ្យស្ថានភាពជនជាប់ចោទល្អប្រសើរគ្រប់គ្រាន់ សម្រាប់ចូលរួមក្នុងការការពារខ្លួនឯងឡើយ"[22]។

11. បន្ទាប់ពីការប្រើប្រាស់បន្ទះបិតព្យាបាល Rivastigmine អស់រយៈពេលជាង ២០ សប្តាហ៍ និងអនុវត្តកម្មវិធីជំរុញបញ្ញាស្មារតីដែលមានការរៀបចំត្រឹមត្រូវអស់រយៈពេល ៣ ខែមក ចុងបណ្តឹងសាទុក្ខត្រូវបានវាយតម្លៃឡើងវិញ នៅថ្ងៃទី ២៧ និង ២៨ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០១២។ អ្នកជំនាញវេជ្ជសាស្ត្របានសន្និដ្ឋានជាឯកច្ឆ័ន្ទនៅក្នុង "របាយការណ៍សង្ខេបរបស់អ្នកជំនាញពាក់ព័ន្ធនឹងលោកស្រី អៀង ធីរិទ្ធ" របស់ខ្លួន បន្ទាប់ពីបានបញ្ចាក់នៅក្នុងសវនាការលើសម្បទាថ្ងៃទី ៣០-៣១ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០១២ ថា គាត់មានជំងឺវង្វេងស្មារតីក្នុងកម្រិតពីមធ្យមទៅធ្ងន់ធ្ងរ[23]។ ពួកគេបានអះអាងថា ពុំមានភស្តុតាងណាមួយបង្ហាញពីការធូរស្រាលទេ បន្ទាប់ពីការប្រើប្រាស់បន្ទះបិតព្យាបាល Rivastigmine និងកម្មវិធីជំរុញបញ្ញាស្មារតី ហើយពេលវេលាគ្រប់គ្រាន់ ដើម្បីឲ្យការព្យាបាលទាំងនេះទទួលបានប្រសិទ្ធភាពបានកន្លងទៅហើយ ប្រសិនបើការព្យាបាលទាំងនេះនឹងមានប្រសិទ្ធភាពនោះ[24]។ ផ្ទុយទៅវិញ អ្នកជំនាញវេជ្ជសាស្ត្របានកត់សម្គាល់ពីស្ថានភាពចុះដុនដាបនៃសមត្ថភាពបញ្ញាស្មារតីរបស់ចុងបណ្តឹងសាទុក្ខចាប់តាំងឆ្នាំ ២០១១ មក ពាក់ព័ន្ធនឹងការចងចាំ បានទទួលពិន្ទុទាបក្នុងការធ្វើតេស្តវាយតម្លៃផ្លូវចិត្ត រោគសញ្ញាផ្នែកអាកប្បកិរិយា និងសមត្ថភាពក្នុង

---

[20] ដូចគ្នា។

[21] ដូចគ្នា។

[22] *ដូចខាងលើ,* កថាខណ្ឌ ៨។

[23] របាយការណ៍សង្ខេបរបស់អ្នកជំនាញពាក់ព័ន្ធនឹងលោកស្រី អៀង ធីរិទ្ធ, ឯកសារលេខ E138/1/7/13/2, ចុះថ្ងៃទី ២៩ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០១២, កថាខណ្ឌ ៦០ ("របាយការណ៍សង្ខេបរបស់អ្នកជំនាញ")។

[24] *ដូចខាងលើ,* កថាខណ្ឌ ៥៨។

ការយកចិត្តទុកដាក់ចំពោះខ្លួនគាត់ និងមុខងារប្រចាំថ្ងៃមានការថយចុះ[25]។ អ្នកជំនាញវេជ្ជសាស្ត្របានសន្និដ្ឋានថា ចុងបណ្ដឹងសាទុក្ខនៅតែមិនអាចជួយក្នុងការរៀបចំការការពារខ្លួន និងមានការលំបាកពាក់ព័ន្ធទៅនឹងសម្បទាក្នុងការឆ្លើយតបទៅនឹងបទចោទ និងការចូលរួមសវនាការ[26]។ ពួកគេបានកត់សម្គាល់ថា ពួកគេពុំមានវិធីព្យាបាលណាផ្សេងទៀតទេ ហើយថា បច្ចុប្បន្ននេះពុំមានការព្យាបាលបន្ថែមទៀត ដើម្បីឲ្យសមត្ថភាពបញ្ញាស្មារតីរបស់ចុងបណ្ដឹងសាទុក្ខបានប្រសើរឡើង[27]។ អ្នកជំនាញវេជ្ជសាស្ត្របានអះអាងជាឯកច្ឆ័ន្ទថា ពុំមានលទ្ធភាពថា ជំងឺវង្វេងស្មារតីនេះនឹងបានប្រសើរឡើយ ហើយថា ពួកគេមិនបានដឹងពីភាពប្រសើរឡើងវិញនៃអ្នកជំងឺវង្វេងស្មារតី ដោយដកចេញនូវមូលហេតុផ្សេងទៀតទាំងអស់[28]។ ពួកគេបានបញ្ជាក់ថា ជំងឺវង្វេងស្មារតីជាជំងឺដែលវិវត្តទៅមុខ ហេតុនេះស្ថានភាពរបស់ចុងបណ្ដឹងសាទុក្ខគឺបន្តកាន់តែដុនដាបទៅៗ[29]។ ជំងឺនេះពាក់ព័ន្ធនឹងការបំផ្លាញកោសិកាខួរក្បាលដែលមិនអាចលូតលាស់ជាថ្មីបាន[30]។

12. ភាគីទាំងអស់ លើកលែងតែដើមបណ្ដឹងរដ្ឋប្បវេណី បានលើកឡើងថា ចុងបណ្ដឹងសាទុក្ខពុំមានសម្បទាក្នុងការចូលរួមសវនាការទេ ហើយគួរតែដោះលែងចេញពីមន្ទីរឃុំឃាំង[31]។ មេធាវីការពារក្ដីបានស្នើសុំថា ចុងបណ្ដឹងសាទុក្ខគួរតែត្រូវបានដោះលែងដោយគ្មានលក្ខខណ្ឌ[32]។ សហព្រះរាជអាជ្ញាបានលើកឡើងថា គាត់គួរត្រូវបានដោះលែងក្រោមរបបនៃការត្រួតពិនិត្យតាមផ្លូវតុលាការដោយមានលក្ខខណ្ឌចំនួន ៦ គឺ៖

---

[25] *ដូចខាងលើ,* កថាខណ្ឌ ៦១។ សូមមើល ប្រតិចារឹក ថ្ងៃទី ៣០ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០១២, ឯកសារលេខ E1/118.1, ទំព័រ ២២ (ភាសាអង់គ្លេស); ប្រតិចារឹក ថ្ងៃទី ៣១ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០១២, ឯកសារលេខ E1/119.1, ទំព័រ ២២, ២៩-៣០ (ភាសាអង់គ្លេស)។

[26] របាយការណ៍សង្ខេបរបស់អ្នកជំនាញ, កថាខណ្ឌ ៦២។

[27] *ដូចខាងលើ,* កថាខណ្ឌ ៥៩; ប្រតិចារឹក ថ្ងៃទី ៣០ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០១២, ទំព័រ ២២ (ភាសាអង់គ្លេស); ប្រតិចារឹក ថ្ងៃទី ៣១ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០១២, ទំព័រ ៣១ (ភាសាអង់គ្លេស)។

[28] ប្រតិចារឹក ថ្ងៃទី ៣១ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០១២, ទំព័រ ៧៥ (ភាសាអង់គ្លេស)។

[29] *ដូចខាងលើ,* ទំព័រ ២៩-៣០, ៥១-៥២, ៩៦ (ភាសាអង់គ្លេស)។

[30] *ដូចខាងលើ,* ទំព័រ ៩៦ (ភាសាអង់គ្លេស)។

[31] *ដូចខាងលើ,* ទំព័រ ១០២-១០៣, ១២៩ (ភាសាអង់គ្លេស)។

[32] *ដូចខាងលើ,* ទំព័រ ១២៩, ១៣៣-១៣៧ (ភាសាអង់គ្លេស)។

(១) បង្គាប់ឱ្យគាត់ស្នាក់នៅក្នុងអាសយដ្ឋានមួយជាក់លាក់ ដែលសហមេធាវីរបស់គាត់ត្រូវផ្ដល់ព័ត៌មានមកតុលាការ។

(២) គាត់គប្បីមានវត្តមានដើម្បីឱ្យពិនិត្យពីសុវត្ថិភាពរបស់គាត់ ប្រចាំសប្ដាហ៍ដោយអាជ្ញាធរ ឬក៏មន្ត្រីណាមួយដែលចាត់តាំងដោយអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង។

(៣) បង្គាប់ឱ្យគាត់ប្រគល់ជូនលិខិតឆ្លងដែន និងអត្តសញ្ញាណបណ្ណរបស់គាត់មកតុលាការ។

(៤) បង្គាប់មិនឱ្យគាត់ទាក់ទងដោយផ្ទាល់ ឬដោយប្រយោលជាមួយជនជាប់ចោទផ្សេងទៀត (ដោយមិនរាប់បញ្ចូលស្វាមីគាត់ អៀង សារី ទេ)។

(៥) បង្គាប់មិនឱ្យគាត់ទាក់ទងដោយផ្ទាល់ ឬដោយប្រយោលជាមួយសាក្សី អ្នកជំនាញ ឬជនរងគ្រោះដែលអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងនឹងកោះអញ្ជើញមកផ្ដល់សក្ខីកម្ម និងមិនត្រូវជ្រៀតជ្រែកចូលក្នុងកិច្ចការរដ្ឋបាលរបស់អង្គជំនុំជម្រះឡើយ។ និង

(៦) បង្គាប់ឱ្យគាត់ទទួលការព្យាបាលផ្នែកវេជ្ជសាស្ត្រយ៉ាងទៀងទាត់រៀងរាល់ ៦ ខែម្ដងដោយគ្រូពេទ្យជំនាញ ដែលចាត់តាំងដោយអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង[33]។

13. នៅថ្ងៃទី ១៣ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១២ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានចេញសេចក្ដីសម្រេចដែលរងការជំទាស់ ដោយបានបញ្ជាក់សាជាថ្មីថា ចុងបណ្ដឹងសាទុក្ខពុំមានសម្បទាក្នុងការចូលរួមសវនាការទេ ហើយថា ពុំមានការរំពឹងសមហេតុផលដែលថា ការធ្លាក់ចុះខ្សោយខាងបញ្ញាស្មារតីរបស់គាត់អាចត្រូវបានធ្វើឱ្យប្រសើរឡើងវិញបានឡើយ ដោយសារ "ការខិតខំប្រឹងប្រែងប្រើប្រាស់គ្រប់វិធានការទាំងអស់ដើម្បីធ្វើឱ្យប្រសើរឡើងនូវមុខងារខាងបញ្ញាស្មារតីរបស់ អៀង ធីរិទ្ធ ត្រូវបានធ្វើអស់លទ្ធភាពហើយ" ហើយ ទោះបីជាមានការប្រើប្រាស់គ្រប់វិធានការហើយក្ដី ក៏គាត់នៅតែពុំអាចមានសមត្ថភាពក្នុងការអនុវត្តសិទ្ធិជាមូលដ្ឋាន ក្នុងការទទួលបានការជំនុំជម្រះដោយអត្តន័យឡើយ[34]។ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានបង្គាប់ឱ្យដោះលែងចុងបណ្ដឹងសាទុក្ខភ្លាម ដោយសារខ្លួនពិចារណាឃើញថា ខ្លួនពុំមានមូលដ្ឋានគតិយុត្តិក្នុងការធ្វើយុត្តិកម្មបន្តការឃុំខ្លួនគាត់ក្នុងកាលៈទេសៈបច្ចុប្បន្ននេះទេ ពោលគឺពុំអាចមានសវនាការណាមួយចំពោះរូបគាត់ក្នុងពេលអនាគត

---

[33] *ដូចខាងលើ,* ទំព័រ ១០៩-១១០។

[34] សេចក្ដីសម្រេចដែលរងការជំទាស់, កថាខណ្ឌ ២៤។

ដ៏ខ្លីដែលអាចប្រមើលដឹងទេ[35]។ សម្រាប់សំអាងហេតុដូចគ្នានេះ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានសម្រេចថា ខ្លួនពុំមានមូលដ្ឋានគតិយុត្តិច្បាស់លាស់ដើម្បីកំណត់លក្ខខណ្ឌដោយបង្ខំ ឬដាក់ឲ្យស្ថិតក្រោមការត្រួតពិនិត្យតាមផ្លូវតុលាការ តាមទម្រង់ផ្សេងៗទៀតលើចុងបណ្តឹងសាទុក្ខ នៅពេលដោះលែងទេ[36]។ ក្នុងករណីណាក៏ដោយ ដោយពិចារណាទៅលើស្ថានភាពសុខភាពរបស់គាត់នាពេលនេះ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានសន្និដ្ឋានថា ការកំណត់លក្ខខណ្ឌទៅលើចុងបណ្តឹងសាទុក្ខមិនអាចអនុវត្តបានតាមសភាពជាក់ស្តែង ឬតាមផ្លូវច្បាប់ទេ[37]។ ចុងក្រោយ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានបញ្ជាក់សាជាថ្មីពីការសន្និដ្ឋានរបស់ខ្លួនថា ចុងបណ្តឹងសាទុក្ខពុំមានសម្បទាក្នុងការចូលរួមសវនាការ បន្តការផ្អាកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីពីមុនដោយគ្មានពេលកំណត់ និងបង្គាប់ឲ្យដោះលែងគាត់ជាបន្ទាន់ចេញពីមន្ទីរឃុំឃាំង អ.វ.ត.ក[38]។

III. បទប្បញ្ញត្តិច្បាប់

៣.១ ច្បាប់នៅ អ.វ.ត.ក និងច្បាប់កម្ពុជា

14. វិធាន ៦៥(១) នៃវិធានផ្ទៃក្នុងចែងថា សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអាចចេញបង្គាប់ឲ្យដោះលែងជនត្រូវចោទពីមន្ទីរឃុំឃាំងបានដោយដាក់ក្រោមការត្រួតពិនិត្យតាមផ្លូវតុលាការ និងអាចកំណត់លក្ខខណ្ឌមួយចំនួនជាការ “ចាំបាច់ ដើម្បីធានាអំពីវត្តមានរបស់ជនត្រូវចោទក្នុងកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី និងដើម្បីការពារក្តីអ្នកដទៃទៀត”។ វិធាន ៦៥(៦) នៃវិធានផ្ទៃក្នុងចែងថា៖ “បើជនត្រូវចោទរំលោភលក្ខខណ្ឌដែលមានចែងក្នុងដីកានេះ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអាចចេញសេចក្តីព្រមាន ឬចេញដីកាឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្នជនត្រូវចោទនោះបាន”។

15. វិធាន ៨២(១) នៃវិធានផ្ទៃក្នុងចែងថា ជនជាប់ចោទត្រូវមានសេរីភាពរហូតដល់ពេលមកបង្ហាញខ្លួននៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង លើកលែងតែមានការបង្គាប់ឲ្យឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្នដូចមានចែងក្នុងវិធានផ្ទៃក្នុងនេះ។ វិធាន ៨២(២) នៃវិធានផ្ទៃក្នុងចែងបន្ថែមថា៖ “គ្រប់ពេលនៃកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី អង្គជំនុំជម្រះអាចបង្គាប់ឲ្យដោះលែងជនជាប់ចោទ ឬដាក់ឲ្យស្ថិតក្រោមការ

---

[35] *ដូចខាងលើ,* កថាខណ្ឌ ២៦-៣០។

[36] *ដូចខាងលើ,* កថាខណ្ឌ ៣៣។

[37] *ដូចខាងលើ,* កថាខណ្ឌ ៣៧។

[38] *ដូចខាងលើ,* ទំព័រ ១៩ (ភាសាអង់គ្លេស)។

ត្រួតពិនិត្យតាមផ្លូវតុលាការក្នុងករណីចាំបាច់ ឬ បង្គាប់ឲ្យឃុំខ្លួនជនជាប់ចោទបាន ស្របតាមវិធានផ្ទៃក្នុងនេះ”។

16. វិធាន ១០៤(១) នៃវិធានផ្ទៃក្នុងចែងថា អ.ជ.ត.ក ត្រូវសម្រេចលើបណ្តឹងសាទុក្ខ ជំទាស់ទៅនឹងសាលក្រមលើអង្គសេចក្តី ឬសេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ដោយផ្អែកលើមូលដ្ឋានដូចខាងក្រោម៖

    ក) កំហុសលើអង្គច្បាប់ ដែលនាំឲ្យមោឃៈសាលក្រមលើអង្គសេចក្តី ឬ សេចក្តីសម្រេចនោះ។ ឬ

    ខ) កំហុសលើអង្គហេតុដែលនាំឲ្យសាលក្រមលើអង្គសេចក្តី ឬ សេចក្តីសម្រេចនោះមានភាពមិនយុត្តិធម៌។

បន្ថែមពីនេះ បណ្តឹងសាទុក្ខភ្លាមៗអាចធ្វើទៅបានដោយផ្អែកលើមូលដ្ឋាននៃ “ការភ័ន្តច្រឡំ ដែលស្តែងចេញពីការប្រើឆន្ទានុសិទ្ធិរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ដែលនាំឲ្យប៉ះពាល់ដល់សិទ្ធិរបស់ម្ចាស់បណ្តឹងសាទុក្ខ”។ វិធាន ១០៤(៤) នៃវិធានផ្ទៃក្នុងចែងថា សេចក្តីដែលមានអានុភាពបញ្ចប់កិច្ចដំណើរការនីតិវិធី និងសេចក្តីសម្រេចអំពីការឃុំខ្លួន និងការដាក់ឲ្យស្ថិតក្រោមការត្រួតពិនិត្យតាមផ្លូវតុលាការអនុលោមតាមវិធាន ៨២ អាចប្តឹងសាទុក្ខភ្លាមៗបាន។

17. បើតាមវិធាន ១០៥(២) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង ភាគីដាក់ពាក្យបណ្តឹងសាទុក្ខភ្លាមៗត្រូវបញ្ជាក់ពីមូលដ្ឋានគាំទ្រនីមួយៗ ដូចជា៖

    ក) បញ្ជាក់អំពីកំហុសលើអង្គច្បាប់ និងត្រូវបង្ហាញថា កំហុសនោះបណ្តាលឲ្យសេចក្តីសម្រេចមានមោឃៈ។ ឬ

    ខ) បញ្ជាក់អំពីកំហុស ដែលស្តែងឡើងពីការប្រើឆន្ទានុសិទ្ធិរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ដែលនាំឲ្យប៉ះពាល់ដល់សិទ្ធិរបស់ម្ចាស់បណ្តឹងសាទុក្ខ។ ឬ

    គ) បញ្ជាក់អំពីកំហុសលើអង្គហេតុ និងត្រូវបង្ហាញថា កំហុសនេះនាំឲ្យមានការភ័ន្តច្រឡំក្នុងការសម្រេចសេចក្តីរបស់តុលាការ។

18. មាត្រា ១៣ នៃកិច្ចព្រមព្រៀងស្តីពីការបង្កើត អ.វ.ត.ក ចែងថា សិទ្ធិរបស់ជនជាប់ចោទដែលមានចែងក្នុងមាត្រា ១៤ និង ១៥ នៃកតិកាសញ្ញាអន្តរជាតិស្តីពីសិទ្ធិពលរដ្ឋ និងសិទ្ធិនយោបាយ (ICCPR) រួមមានសិទ្ធិទទួលបាននូវសវនាការមួយត្រឹមត្រូវ និងជាសាធារណៈ និងសិទ្ធិទទួលការសន្មតជាមុនថាគ្មានទោស រហូតដល់ពិរុទ្ធភាពរបស់ខ្លួនត្រូវបានកំណត់ស្របតាមច្បាប់ “ត្រូវតែគោរពនៅទូទាំងដំណើរការនៃការជំនុំជម្រះក្តី”។

19. អនុលោមតាមមាត្រា ២៤ នៃកិច្ចព្រមព្រៀងស្ដីពីការបង្កើត អ.វ.ត.ក គឺថា រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា មានការទទួលខុសត្រូវក្នុងការ "ចាត់វិធានសមស្រប និងមានប្រសិទ្ធភាព ដែលចាំបាច់ដើម្បីធានា សន្តិសុខ សុវត្ថិភាព និងការការពារចំពោះបុគ្គលដែលមានចែងក្នុងកិច្ចព្រមព្រៀងនេះ" និងធានា សន្តិសុខរបស់ជនជាប់ចោទដែរ។

20. មាត្រា ៣៣ថ្មី នៃច្បាប់ស្ដីពីការបង្កើត អ.វ.ត.ក ចែងថា " [...] ប្រសិនបើនីតិវិធីដែលមានស្រាប់ ពុំបានចែងពីករណីពិសេសមួយ ឬប្រសិនបើមានភាពមិនច្បាស់លាស់ក្នុងការបកស្រាយឬអនុវត្ត នីតិវិធីនោះ [...] គេអាចស្វែងរកការណែនាំក្នុងបទដ្ឋាននីតិវិធីដែលមានបង្កើតឡើងក្នុងកម្រិត អន្តរជាតិ"។

21. មាត្រា ២២៣ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌកម្ពុជា (CCCP) អនុញ្ញាតឲ្យចៅក្រមស៊ើបសួរអាចដាក់ ជនត្រូវចោទឲ្យនៅក្រោមការត្រួតពិនិត្យតាមផ្លូវតុលាការបានគ្រប់ពេលវេលា ប្រសិនបើ "ជនត្រូវ ចោទនេះ ត្រូវបានចោទប្រកាន់អំពីបទល្មើស ដែលត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារ"។ មាត្រា ២៣០ នៃ CCCP ចែងថា "ប្រសិនបើជនត្រូវចោទគេចវេះដោយចេតនាពីកាតព្វកិច្ចតាមផ្លូវតុលាការ ចៅ ក្រមស៊ើបសួរអាចសម្រេចឲ្យឃុំខ្លួនជនត្រូវចោទបណ្ដោះអាសន្នបាន"។

22. អនុលោមតាមមាត្រា ២៤ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា (CCKC) តុលាការអាច ប្រកាសពីការចាប់ផ្ដើមភាពជាអាណាព្យាបាលទូទៅសម្រាប់បុគ្គលណាម្នាក់ "ដែលនៅក្នុង ស្ថានភាពជានិរន្តរ៍ដែលខ្វះសមត្ថភាពក្នុងការយល់ដឹង និងវិនិច្ឆ័យអំពីលទ្ធផលតាមផ្លូវច្បាប់នៃ សកម្មភាពរបស់ខ្លួន ដោយសារមានវិបត្តិផ្នែកបញ្ញាស្មារតី"។ មាត្រា ១០២៨ នៃ CCKC ចែងថា អាណាព្យាបាលទូទៅត្រូវចាត់តែងទ្រព្យសម្បត្តិរបស់ជន ដែលស្ថិតក្រោមអាណាព្យាបាលទូទៅ និងមាត្រា ១០៣៩(១) ចែងអំពីអ្នកគ្រប់គ្រងអាណាព្យាបាលទូទៅ ឬ តុលាការអាច "អង្កេតពី ស្ថានភាពរស់នៅ និងការថែទាំសុខភាពរបស់ជន ដែលស្ថិតក្រោមអាណាព្យាបាលទូទៅ និងការ ចាត់តែងទ្រព្យសម្បត្តិ"។ មាត្រា ១០៤៣ ចែងពីកាតព្វកិច្ចរបស់អាណាព្យាបាលទូទៅ ដើម្បី បំពេញភារកិច្ចរបស់ខ្លួនដោយមានការយកចិត្តទុកដាក់ពីអ្នកចាត់ចែងល្អម្នាក់។

៣.២ ច្បាប់អន្តរជាតិ

23. មាត្រា ៩(១) នៃ ICCPR បានចែងពីសិទ្ធិជាមូលដ្ឋាននៃការមានសេរីភាព និងសន្តិសុខផ្ទាល់ខ្លួន រួម មានសិទ្ធិមិនត្រូវចាប់ខ្លួន ឬ ឃុំខ្លួនតាមអំពើចិត្តឡើយ។ មាត្រានេះក៏បានចែងបន្ថែមទៀតថា "គ្មាន

ជនណាម្នាក់ត្រូវបានដកហូតសេរីភាពបានឡើយ លើកលែងតែមានហេតុផល និងស្របតាមនីតិវិធីដែលមានចែងនៅក្នុងច្បាប់"។ មាត្រា ៩(៣) ចែងពីសិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះក្តីក្នុងពេលសមស្រប ឬត្រូវដោះលែង។ មាត្រានេះចែងបន្ថែមទៀតថា "ការឃុំខ្លួនមនុស្សដើម្បីរង់ចាំការជំនុំជម្រះគឺមិនមែនជាវិធានទូទៅទេ ប៉ុន្តែការឱ្យនៅក្រៅឃុំត្រូវតែមានការធានាការចូលខ្លួនរបស់ជននោះ នៅពេលសវនាការ ឬនៅគ្រប់ដំណាក់កាលដទៃទៀតនៃនីតិវិធី"។ ស្រដៀងគ្នានេះដែរ មាត្រា ៥ នៃអនុសញ្ញាស្តីពីសិទ្ធិមនុស្សនៅទ្វីបអឺរ៉ុប (ECHR) ចែងពីការការពារសិទ្ធិមានសេរីភាព។

24. មាត្រា ១៤(២) នៃ ICCPR ចែងថា៖ "ជនគ្រប់រូបដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់ពីបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌមានសិទ្ធិទទួលការសន្មតជាមុនថាគ្មានទោស រហូតដល់ពិរុទ្ធភាពរបស់ខ្លួនត្រូវបានកំណត់ស្របតាមច្បាប់"។

IV. **សេចក្តីសន្និដ្ឋាន**

25. មេធាវីការពារក្តីសូមលើកឡើងថា ពុំមានមូលដ្ឋានណាមួយយកមកសំអាងដើម្បីមោឃៈ ឬ កែប្រែសេចក្តីសម្រេចដែលរងការជំទាស់នោះទេ។

៤.១ **អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងមិនមានកំហុសលើអង្គច្បាប់ដោយសារការផ្អាកយុត្តាធិការរបស់ខ្លួនលើចុងបណ្តឹងសាទុក្ខទេ**

26. ម្ចាស់បណ្តឹងសាទុក្ខលើកឡើងថា អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងមានកំហុសលើអង្គច្បាប់ក្នុងការសម្រេចថា ខ្លួនពុំមានមូលដ្ឋានគតិយុត្តិដើម្បីកំណត់លក្ខខណ្ឌដោយបង្ខំ ឬដាក់ឱ្យស្ថិតក្រោមការត្រួតពិនិត្យតាមផ្លូវតុលាការតាមទម្រង់ផ្សេងៗទៀតលើចុងបណ្តឹងសាទុក្ខ បន្ទាប់ពីដោះលែងភ្លាម ដោយផ្អែកលើការសន្និដ្ឋានដែលថា យុត្តាធិការរបស់ខ្លួនត្រូវបានផ្អាក ហើយថាខ្លួនមិនអាចអនុវត្តយុត្តាធិការរបស់ខ្លួនទៅលើ "ជនជាប់ចោទដែលទំនងជាមិនអាចយកមកជំនុំជម្រះវិញបាន ហើយត្រូវបានដោះលែង" ទេ[39]។

27. មុនពេលដោះស្រាយចំពោះមូលដ្ឋាននេះនៃបណ្តឹងសាទុក្ខនោះ ជាការចាំបាច់ដែលត្រូវវិភាគទៅលើកាលៈទេសៈនានាដែលនាំឱ្យអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងសន្និដ្ឋានថា យុត្តាធិការរបស់ខ្លួនទៅលើចុង

---

[39] បណ្តឹងសាទុក្ខរបស់ ក.ស.ព, កថាខណ្ឌ ៥-៦ ដោយយោងទៅលើសេចក្តីសម្រេចដែលរងការជំទាស់, កថាខណ្ឌ ៣៣។

បណ្តឹងសាទុក្ខត្រូវបានផ្អាកនោះ។ នៅក្នុងសេចក្តីសម្រេចដែលរងការជំទាស់ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានកត់សម្គាល់ថា តាមប្រព័ន្ធច្បាប់ជាតិ និងតាមច្បាប់យុត្តិសាស្ត្រនៃតុលាការសិទ្ធិមនុស្សអឺរ៉ុបគឺថា "ការបន្តឃុំខ្លួនជនជាប់ចោទដែលពុំមានសម្បទាខាងបញ្ញាស្មារតីដើម្បីចូលរួមសវនាការអាចមានយុត្តិកម្ម លុះត្រាតែមានលទ្ធភាពខ្ពស់ដែលថា ជនជាប់ចោទអាចប្រែជាមានសម្បទាខាងបញ្ញាស្មារតីគ្រប់គ្រាន់ ដើម្បីចូលរួមសវនាការនាពេលខាងមុខដែលគេអាចប្រមើលដឹង"[40]។ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានទទួលស្គាល់ថា ចុងបណ្តឹងសាទុក្ខ "ពុំទំនងជាធូរស្រាលតាមរយៈការព្យាបាលបន្ថែមឡើយ" និងថា "ពុំមានលទ្ធផលសមហេតុផលថា ភាពទន់ខ្សោយផ្នែកបញ្ញាស្មារតីរបស់ អៀង ធីរិទ្ធ អាចនឹងបានធូរស្រាលទេ"[41]។ អង្គជំនុំជម្រះបានអះអាងបន្ថែមថា "សេចក្តីសម្រេចផ្អាកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ដែលបានចេញកាលពីពេលមុនត្រូវបន្តដោយគ្មានពេលកំណត់"[42]។ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានសន្និដ្ឋានថា "ការឃុំខ្លួនលោកស្រី អៀង ធីរិទ្ធ ជាបណ្តោះអាសន្ន [...] ប្រសិនបើបន្តឃុំខ្លួនតទៅទៀត ដោយមិនប្រាកដថា នឹងមានការជំនុំជម្រះលើរូបគាត់នៅពេលណាមួយនោះ" នឹងរំលោភសិទ្ធិជាមូលដ្ឋាននានារបស់គាត់[43]។ ជំហរនេះត្រូវបានម្ចាស់បណ្តឹងសាទុក្ខគាំទ្រ នៅពេលខ្លួនទទួលស្គាល់ថា ចុងបណ្តឹងសាទុក្ខទំនងជាពុំអាចចូលរួមក្នុងសវនាការ នាពេលខាងមុខដែលអាចប្រមើលដឹងបានទេ[44]។ ជាងនេះទៀត ម្ចាស់បណ្តឹងសាទុក្ខបានទទួលស្គាល់ដោយមានសរសេរជាលាយលក្ខណ៍អក្សរក្នុងបណ្តឹងសាទុក្ខរបស់ខ្លួនដែលខ្លួនអះអាងថា សេចក្តីសម្រេចដែលរងការជំទាស់ស្របតាមបទប្បញ្ញត្តិនៃវិធាន ១០៤(៤)(ក) ជាសេចក្តីសម្រេចដែលមានមានអានុភាពបញ្ចប់កិច្ចដំណើរការនីតិវិធី[45]។

28. នៅក្នុងបណ្តឹងសាទុក្ខ ដំបូងម្ចាស់បណ្តឹងសាទុក្ខលើកឡើងជាទឡ្ហីករណ៍ថា អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងមានកំហុសលើអង្គច្បាប់ដោយសំអាងថា សេចក្តីសម្រេចដែលរងការជំទាស់ងាកចេញពី

---

[40] សេចក្តីសម្រេចដែលរងការជំទាស់, កថាខណ្ឌ ២៣; សូមមើលផងដែរ កថាខណ្ឌ ២១-២២។

[41] *ដូចខាងលើ*, កថាខណ្ឌ ២៥។

[42] *ដូចខាងលើ*, កថាខណ្ឌ ២៨។

[43] *ដូចខាងលើ*, កថាខណ្ឌ ៣១។

[44] ប្រតិចារឹក ថ្ងៃទី ៣១ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០១២, ទំព័រ ១០៣ (ភាសាអង់គ្លេស)។

[45] បណ្តឹងសាទុក្ខរបស់ ក.ស.ព, កថាខណ្ឌ ៥។

ច្បាប់នៅ អ.វ.ត.ក និងគោលការណ៍ជាមូលដ្ឋាននៃច្បាប់កម្ពុជា ដោយមិនបានផ្តល់នូវមូលដ្ឋានគតិយុត្តិសម្រាប់តុលាការមួយ ដើម្បីដកខ្លួនចេញពីយុត្តាធិការដោយស្ម័គ្រចិត្ត ក្នុងករណីដែលបណ្តឹងអាជ្ញាមួយមិនត្រូវបានបញ្ចប់ដោយច្បាប់[46]។ ម្ចាស់បណ្តឹងសាទុក្ខយោងទៅដល់មាត្រា ៧ និង ៨ នៃ CCCP រួមទាំងសេចក្តីសម្រេចរបស់ អ.ជ.ត.ក ចុះថ្ងៃទី ១៣ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១១។

29. ចុងបណ្តឹងសាទុក្ខអះអាងថា ការបកស្រាយសេចក្តីសម្រេចដែលរងការជំទាស់បែបនេះបង្ហាញពីវិធីសាស្ត្រជាទម្រង់ និងកំហុសមិនសមរម្យនៃការបង្ហាញសំអាងហេតុរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង។ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងមិនបានដកហូតនូវយុត្តាធិការរបស់ខ្លួនទេ តែបានទទួលស្គាល់យ៉ាងត្រឹមត្រូវពីដែនកំណត់ដែលអាចមានលើការអនុវត្តយុត្តាធិការផ្នែកព្រហ្មទណ្ឌនោះ ពាក់ព័ន្ធនឹងកាលៈទេសគតិយុត្តិ និងការអនុវត្តជាក់ស្តែងនៃសេចក្តីសម្រេចរបស់ខ្លួនក្នុងការផ្អាកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីប្រឆាំងនឹងចុងបណ្តឹងសាទុក្ខ ដោយគ្មានពេលកំណត់[47]។ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានបង្ហាញពីការយល់យ៉ាងច្បាស់នូវលក្ខណៈនៃនីតិវិធីនៃការផ្អាកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី ដោយផ្តល់ការទទួលស្គាល់យ៉ាងពេញលេញ និងទម្ងន់ចំពោះកាលៈទេសៈនៃរឿងក្តីនេះ ភាពអចិន្ត្រៃយ៍នៃស្ថានភាពសុខភាពរបស់ចុងបណ្តឹងសាទុក្ខ និងភាពមិនអាចចៀសវាងបាននៃការចុះដុនដាបថែមទៀតនៃលទ្ធភាពផ្នែកបញ្ញាស្មារតីរបស់គាត់ ទៅតាមទស្សនៈយ៉ាងច្បាស់របស់អ្នកជំនាញវេជ្ជសាស្ត្រ[48]។ ហេតុនេះ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានសម្រេចយ៉ាងត្រឹមត្រូវក្នុងការផ្អាកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីប្រឆាំងនឹងរូបគាត់ដោយគ្មានពេលកំណត់។

30. ម្ចាស់បណ្តឹងសាទុក្ខបានប្រកាន់ជំហរស្រដៀងគ្នានេះដែរ នៅពេលពួកគេលើកឡើងជាទឡ្ហីករណ៍ថា ការផ្អាកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីដែលបង្គាប់ដោយអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងនៅខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១១ នោះនាំឲ្យមានការបញ្ចប់យ៉ាងមានប្រសិទ្ធភាព នូវកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីប្រឆាំងនឹងចុង

---

[46] បណ្តឹងសាទុក្ខរបស់ ក.ស.ព, កថាខណ្ឌ ៦ និង ៦(ក)។

[47] សូមមើល សេចក្តីសម្រេចរបស់ អ.ជ.ត.ក, កថាខណ្ឌ ២៤៖ "ប៉ុន្តែ ទោះបីជានៅក្នុងកាលៈទេសៈបែបនោះក្តី "តុលាការមិនចាំបាច់ហាមឃាត់មិនឲ្យ *អនុវត្តយុត្តាធិការជាអចិន្ត្រៃយ៍*ដែលពាក់ព័ន្ធនឹងបុគ្គលនោះទេ" ពីព្រោះចរិតនៃការផ្អាកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីដែលបង្គាប់ដោយអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង គឺមានលក្ខខណ្ឌ និងអាចបដិសេធចោលបាន" (គូសបញ្ជាក់បន្ថែមដោយយើងខ្ញុំ) ដោយយោងទៅដល់ *រឿងក្តី រដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង Thomas Lubanga Dyilo*, សំណុំរឿងលេខ ICC-01/04-01/06 OA 12, សាលដីកាលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់រដ្ឋអាជ្ញាជំទាស់នឹងសេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង I ដែលមានចំណងជើងថា "សេចក្តីសម្រេចដោះលែង Thomas Lubanga Dyilo", ចុះថ្ងៃទី ២១ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០០៨, កថាខណ្ឌ ៣៧។

[48] សេចក្តីសម្រេចដែលរងការជំទាស់, កថាខណ្ឌ ២៦-៣១។

បណ្តឹងសាទុក្ខ[49] ដែលបន្ទាប់មកក៏ត្រូវបានបញ្ជាក់ដោយ អ.ជ.ត.ក ដែរ[50]។ នៅក្នុងសេចក្តីសម្រេចរបស់ខ្លួន អ.ជ.ត.ក បានពិនិត្យឡើងវិញទៅលើយុត្តិសាស្ត្ររបស់តុលាការជាតិ និងអន្តរជាតិលើបញ្ហានេះ និងបានកំណត់ឃើញមានបម្រែបម្រួលពីរយ៉ាងនៃការផ្អាកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីគឺ៖ ការផ្អាកជាបណ្តោះអាសន្ននិងអាចប្រែប្រួល ដែលអនុញ្ញាតឲ្យមានដំណោះស្រាយមួយ និងការផ្អាកជាអចិន្ត្រៃយ៍និងមិនអាចត្រឡប់ក្រោយបានបានដែលជនជាប់ចោទត្រូវបានសន្និដ្ឋានថាពុំមានសម្បទាក្នុងការចូលរួមសវនាការទេ[51]។ ទាក់ទិននឹងភាពខុសគ្នានេះហើយដែលនាំឲ្យការសន្និដ្ឋានរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងថា ខ្លួនពុំមានសមត្ថភាពអនុវត្តយុត្តាធិការនោះត្រូវតែយកមកវាយតម្លៃ។

31. យោងទៅដល់កាលៈទេសៈនានាដូចបានលើកឡើងខាងលើនេះ ចុងបណ្តឹងសាទុក្ខសូមលើកឡើងថា មាត្រា ៧ និង ៨ នៃ CCCP ពុំពាក់ព័ន្ធនឹងករណីនេះទេ ដោយសារតែបទប្បញ្ញត្តិទាំងនេះផ្តើយតបតែទៅនឹងមូលហេតុដែលនាំឲ្យបញ្ចប់ការចោទប្រកាន់ផ្នែកព្រហ្មទណ្ឌតែប៉ុណ្ណោះ ចំណែកឯអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងវិញគឺផ្អាកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីប្រឆាំងនឹងចុងបណ្តឹងសាទុក្ខ ដោយគ្មានពេលកំណត់ទេ។ គេគួរកត់សម្គាល់ថា មាត្រា ៧ និង ៨ មិនបានផ្តល់លទ្ធភាពដល់ការផ្អាកជាអចិន្ត្រៃយ៍ទេ។ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានបញ្ជាក់ជាពាក្យពេចន៍ដូច្នេះថា “បទចោទប្រឆាំងនឹងជនជាប់ចោទនៅតែមាន ហើយសេចក្តីសម្រេចនេះពុំមែនសម្រេចអំពីអត្ថិភាព ឬនត្ថិភាពនៃពិរុទ្ធភាពរបស់ជនជាប់ចោទឡើយ”[52]។ សម្រាប់សំអាងហេតុដដែលនេះ ការណ៍ដែលម្ចាស់បណ្តឹងសាទុក្ខយោងទៅដល់ភាពខុសគ្នារវាងការផ្អាកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី និងការបញ្ចប់កិច្ចដំណើរការនីតិវិធីទាំងនោះដែលសម្រេចដោយ អ.ជ.ត.ក ពុំពាក់ព័ន្ធទេ។

32. ទីពីរ ម្ចាស់បណ្តឹងសាទុក្ខបានលើកជាទឡ្ហីករណ៍ថា អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានអនុវត្តយ៉ាងខុសឆ្គងទៅលើសេចក្តីសន្និដ្ឋាននៃសាលដីការបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាឧទ្ធរណ៍ នៃតុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិ (ICC) ពាក់ព័ន្ធនឹងភាពមិនអាចធ្វើបានចំពោះការឃុំខ្លួនក្នុងករណីនៃ “ការផ្អាកដំណើរការ

---

[49] បណ្តឹងសាទុក្ខភ្លាមៗប្រឆាំងនឹងសេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ដែលបង្គាប់ឲ្យដោះលែងជនជាប់ចោទ អៀង ធីរិទ្ធ, កថាខណ្ឌ ៣-៦។

[50] សេចក្តីសម្រេចរបស់ អ.ជ.ត.ក, កថាខណ្ឌ ១៥។

[51] *ដូចខាងលើ,* កថាខណ្ឌ ១៦-៣១។

[52] សេចក្តីសម្រេចដែលរងការជំទាស់, កថាខណ្ឌ ៤០។

នីតិវិធីដែលមានមិនអាចត្រឡប់ក្រោយបាន និងជាអចិន្ត្រៃយ៍” ដើម្បីកុំឲ្យមានការអនុវត្តនូវវិធានការនៃការត្រួតពិនិត្យតាមផ្លូវតុលាការលើជនជាប់ចោទ អៀង ធីរិទ្ធ”[53]។ ម្ចាស់បណ្តឹងសាទុក្ខក៏បានអះអាងបន្ថែមទៀតថា ការសន្និដ្ឋានលើអង្គហេតុដែលថា ចុងបណ្តឹងសាទុក្ខពុំមានសម្បទាដើម្បីចូលរួមសវនាការជាអចិន្ត្រៃយ៍ជាលក្ខខណ្ឌតម្រូវមុនពេល មិនឲ្យមានការអនុវត្តការត្រួតពិនិត្យតាមផ្លូវតុលាការដោយមានលក្ខខណ្ឌ ហើយថា “អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានដាក់ការផ្អាកដែលអាចត្រឡប់ក្រោយបាន និងមិនមែនជាអចិន្ត្រៃយ៍ តាមរយៈការទទួលយកលទ្ធផលនៃការធ្វើឲ្យប្រសើរឡើងវិញតាមការព្យាបាលខាងវេជ្ជសាស្ត្រ ដែលមានលក្ខណៈប្រសើរជាងមុន”[54]។

33. ចុងបណ្តឹងសាទុក្ខ លើកឡើងថាទឡ្ហីករណ៍របស់ម្ចាស់បណ្តឹងសាទុក្ខ មិនភាពត្រឹមត្រូវទេ។ ទីមួយ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង បានពិនិត្យមើលអំពីលទ្ធភាពជាក់ស្តែងនៃភាពធូរស្រាល ឬការជាសះស្បើយរួចហើយ និងបានសម្រេចថាមិនមានលទ្ធភាពបែបនោះទេ[55]។ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានអនុវត្តតាមសេចក្តីណែនាំពីមុនរបស់អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល ដោយបានខិតខំប្រើប្រាស់គ្រប់វិធានការទាំងអស់ ដើម្បីឲ្យចុងបណ្តឹងសាទុក្ខមានសភាពធូរស្រាលឡើងវិញ។ គាត់មិនមានភាពធូរស្រាលបន្ទាប់ពីទទួលបានការព្យាបាលទេ ប៉ុន្តែគាត់កាន់តែមានសភាពដុនដាបជាងមុន។ ហេតុដូច្នេះ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងសន្និដ្ឋានថា ខ្លួនបានខិតខំប្រើប្រាស់វិធីព្យាបាលទាំងអស់ហើយ និងយល់ឃើញថាយោងតាមមតិយោបល់ជាឯកច្ឆន្ទរបស់អ្នកជំនាញវេជ្ជសាស្ត្រ ចុងបណ្តឹងសាទុក្ខ ពិតជាពុំមានសម្បទាខាងបញ្ញាស្មារតីគ្រប់គ្រាន់ជាអចិន្ត្រៃយ៍ក្នុងការចូលរួមសវនាការ។ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ពុំមានភស្តុតាងណាមួយធ្វើជាសំអាងដើម្បីធ្វើសេចក្តីសន្និដ្ឋានផ្ទុយពីនេះឡើយ។ វាគ្រាន់តែប្រមើលមើលតែប៉ុណ្ណោះ ដោយមិនមានមូលដ្ឋានវេជ្ជសាស្ត្រ ក្នុងការសន្និដ្ឋានថាចុងបណ្តឹងសាទុក្ខ អាចធូរស្រាលនៅពេលណាមួយនោះ។ ដូចការយល់ឃើញរបស់អង្គជំនុំជម្រះបើសិនតាមលទ្ធភាពជាក់ស្តែង គាត់មិនអាចធូរស្រាលបានទេនោះ មិនមានមូលដ្ឋានផ្លូវច្បាប់សមស្របសម្រាប់ការឃុំឃាំង និង/ឬការត្រួតពិនិត្យតាមផ្លូវតុលាការ និងលក្ខខណ្ឌដោយបង្ខំ ដើម្បីធានាវត្តមានរបស់ជនជាប់ចោទ និងការមិនជ្រៀតជ្រែកចូលក្នុងកិច្ចការរដ្ឋបាលរបស់អង្គជំនុំជម្រះឡើយ។ ការដាក់លក្ខខណ្ឌក្នុងស្ថានភាពបែបនេះ អាចត្រូវបានពិពណ៌នាថាស្ថិតនៅក្រៅយុត្តាធិការ

---

[53] បណ្តឹងសាទុក្ខរបស់ ក.ស.ព, កថាខណ្ឌ ៦(ខ) ដោយយោងទៅលើសេចក្តីសម្រេចដែលរងការជំទាស់, កថាខណ្ឌ ១៩។

[54] ដូចគ្នា។

[55] សេចក្តីសម្រេចដែលរងការជំទាស់ កថាខណ្ឌ ១៤, ២១ និង២៩។

របស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង។ ដើម្បីអនុវត្តយុត្តាធិការរបស់ខ្លួន អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបាន ដាក់លក្ខខណ្ឌដើម្បីធានាវត្តមានរបស់ជនជាប់ចោទ និងការពារសុវត្ថិភាពរបស់សាធារណជន។ លក្ខខណ្ឌទាំងនេះ មិនមានភាពជាប់ទាក់ទងនឹងស្ថានភាពជាក់លាក់របស់ចុងបណ្តឹងសាទុក្ខឡើយ។

34. ផ្ទុយពីអំណះអំណាងរបស់ម្ចាស់បណ្តឹងសាទុក្ខ ឆន្ទៈរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងក្នុងការពិគ្រោះជាមួយអ្នកជំនាញវេជ្ជសាស្ត្រៀងរាល់ឆ្នាំ ដើម្បីសាកសួរអំពីលទ្ធភាពនៃការរកឃើញការព្យាបាលជំងឺ Alzheimer មិនអាចចាត់ទុកថាជា "ការទទួលយកលទ្ធភាពនៃការធ្វើឲ្យប្រសើរឡើងវិញតាមការព្យាបាលខាងវេជ្ជសាស្ត្រដែលមានលក្ខណៈប្រសើរជាងមុនទេ"[56]។ តាមការពិត សេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង បានបញ្ជាក់ច្បាស់ហើយថា សេចក្តីសន្និដ្ឋាននេះត្រូវបានធ្វើឡើងតាមអង្គហេតុដែលចុងបណ្តឹងសាទុក្ខ នឹងមិនមានសម្បទាខាងបញ្ញាស្មារតីគ្រប់គ្រាន់ឡើងវិញក្នុងការចូលរួមសវនាការឡើយ។ នៅពេលលើកឡើងអំពីការផ្អាកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីដោយមិនកំណត់រយៈពេលអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង មិនបានបញ្ជាក់ពីផ្សេងទៀតឡើយ ក្រៅពីពន្យល់ពីទិដ្ឋភាពច្បាប់ជាក់លាក់សម្រាប់ការផ្អាកកិច្ចដំណើរនីតិវិធី[57]។ ក្នុងករណីរឿងក្តីនេះ ការលើកឡើងនេះ មិនប៉ះពាល់សេចក្តីសន្និដ្ឋានផ្សេងៗទៀតរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងឡើយ ពោលគឺការមិនមានលទ្ធភាពមានបញ្ញាស្មារតីគ្រប់គ្រាន់ឡើងវិញ ដើម្បីឲ្យចុងបណ្តឹងសាទុក្ខចូលរួមក្នុងសវនាការបាន និងការដោះលែងចុងបណ្តឹងសាទុក្ខ ជាកាតព្វកិច្ច និងត្រូវឡើងភ្លាមៗដោយឥតលក្ខខណ្ឌ។ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង សម្រេចដោយត្រឹមត្រូវថា ខ្លួនមិនមានសិទ្ធិអំណាចបញ្ចប់កិច្ចដំណើរការនីតិវិធីឡើយ[58]។

35. ទីបី ចុងបណ្តឹងសាទុក្ខ សន្និដ្ឋានថាអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង មិនមានកំហុសអង្គច្បាប់ក្នុងការអនុវត្តលក្ខណវិនិច្ឆ័យក្នុងរឿងក្តី *Lubanga* ទេ។ ផ្ទុយទៅវិញ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានអនុវត្តតាមលក្ខណវិនិច្ឆ័យក្នុងរឿងក្តី *Lubanga* ដោយយកចិត្តទុកដាក់។ បន្ទាប់ពីធ្វើការវាយតម្លៃលើភាពមិនមានសម្បទាខាងបញ្ញាស្មារតីគ្រប់គ្រាន់ជាអចិន្ត្រៃយ៍ក្នុងការចូលរួមក្នុងសវនាការ[59] អង្គជំនុំ

[56] បណ្តឹងសាទុក្ខភ្លាមៗរបស់ក.ស.ព កថាខណ្ឌ ៦ (ខ)។

[57] សេចក្តីសម្រេចដែលរងការជំទាស់ កថាខណ្ឌ ២៨។

[58] សូមមើលផងដែរ សេចក្តីសម្រេចទីមួយរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងស្តីពីសម្បទាខាងបញ្ញាស្មារតី កថាខណ្ឌ ៦១ និង៦៤ និងសេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល កថាខណ្ឌ ១៨។

[59] សេចក្តីសម្រេចដែលរងការជំទាស់ កថាខណ្ឌ ២៦-៣១។

ជម្រះសាលាដំបូង ធ្វើសេចក្តីសន្និដ្ឋានដោយត្រឹមត្រូវថាការឃុំខ្លួនបន្ត នឹងរំលោភសិទ្ធិជាសារវន្ត របស់ចុងបណ្តឹងសាទុក្ខ[60]។ ហេតុដូច្នេះ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង បានធ្វើការថ្លឹងថ្លែងសំណើ របស់ម្ចាស់បណ្តឹងសាទុក្ខសុំភ្ជាប់លក្ខខណ្ឌនៃការដោះលែងចុងបណ្តឹងសាទុក្ខ និងសន្និដ្ឋានថា មិនមានមូលដ្ឋានច្បាប់សម្រាប់ឲ្យអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងដាក់លក្ខខណ្ឌទាំងនោះឡើយ[61]។

36. ជាចុងក្រោយ ម្ចាស់បណ្តឹងសាទុក្ខ យល់ឃើញថាសេចក្តីសម្រេចដែលរងការជំទាស់មានកំហុស អង្គច្បាប់ ដោយបានដាក់ម្ចាស់បណ្តឹងសាទុក្ខ ក្នុងស្ថានភាពដែលមិនអាចទទួលបានអំពីភាពមិន ប្រាកដប្រជាខាងផ្លូវច្បាប់ ដោយសារអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានផ្អាកយុត្តាធិការរបស់ខ្លួនលើ ជនជាប់ចោទ ដោយពុំមានការត្រួតពិនិត្យណាមួយតាមលក្ខខណ្ឌតម្រូវនៃច្បាប់សិទ្ធិមនុស្សអន្តរ ជាតិឡើយ[62]។ ដូចបានលើកឡើងហើយ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង បានបញ្ជាក់ច្បាស់អំពី ផលវិបាកផ្លូវច្បាប់ និងផលវិបាកជាក់ស្តែងនានាក្នុងការវាយតម្លៃរបស់ខ្លួនថាចុងបណ្តឹងសាទុក្ខ មិនមាន ហើយនឹងមិនមានសម្បទាខាងបញ្ញាស្មារតីគ្រប់គ្រាន់ក្នុងការចូលរួមក្នុងសវនាការឡើយ ពោលគឺត្រូវផ្អាកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី ដោយមិនកំណត់រយៈពេល និងដោះលែងចុងបណ្តឹង សាទុកភ្លាមៗ ដោយគ្មានលក្ខខណ្ឌ។ អាស្រ័យហេតុនេះ ចុងបណ្តឹងសាទុក មិនស្ថិតក្នុងស្ថានភាព មិនប្រាកដប្រជា ដែលមិនអាចទទួលយកបានឡើយ។

37. លើសពីនេះ ម្ចាស់បណ្តឹងសាទុក្ខ ខកខានមិនបានបង្ហាញថាតើម្ចាស់បណ្តឹងសាទុក្ខស្ថិតនៅក្រៅ ការការពាររបស់តុលាការយ៉ាងដូចម្តេច ឬបញ្ជាក់ពីវិសាលភាព និងដើមហេតុនៃការការពារដែល បានលើកឡើងនោះទេ។ មាត្រា២៤ នៃកិច្ចព្រមព្រៀង អ.វ.ត.ក ដាក់បន្ទុកឲ្យរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា ទទួលខុសត្រូវ និងតម្រូវឲ្យរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាធានានូវសន្តិសុខ សុវត្ថិភាព និងការការពារ ជនជាប់ចោទ។ ចុងបណ្តឹងសាទុក្ខ នៅតែជាជនជាប់ចោទនៅចំពោះមុខ អ.វ.ត.ក [63]។

38. ចុងបណ្តឹងសាទុក្ខ ជំទាស់ទៅនឹងការលើកឡើងរបស់ម្ចាស់បណ្តឹងសាទុក្ខថាច្បាប់សិទ្ធិមនុស្ស អន្តរជាតិ តម្រូវឲ្យពិនិត្យមើល*ស្ថានភាពបច្ចុប្បន្ន* ក្រោយពេលចេញសេចក្តីសម្រេចដែលរង ការជំទាស់។ កាតព្វកិច្ច ពិនិត្យមើលឡើងវិញ មានទំនាក់ទំនងមិនអាចកាត់ផ្តាច់បានពីសិទ្ធិមាន

---

[60] *ដូចខាងលើដែរ*, កថាខណ្ឌ ៣១។

[61] *ដូចខាងលើដែរ*, កថាខណ្ឌ ៣២-៣៤។

[62] បណ្តឹងសាទុក្ខភ្លាមៗរបស់ក.ស.ព កថាខណ្ឌ ៦ (គ)។

[63] សេចក្តីសម្រេចដែលរងការជំទាស់ កថាខណ្ឌ ៤០។

សេរីភាព ក្នុងអំឡុងកិច្ចដំណើរនីតិវិធីនៃការជំនុំជម្រះក្តី និងសិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះក្តីដោយគ្មានការពន្យារពេលដោយមិនសមស្រប ជាស្ថានភាពដែលចុងបណ្តឹងសាទុក្ខ ទទួលរងការប៉ះពាល់យ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរ[64] និងនៅពេលមានលទ្ធភាពជាក់ស្តែងនៃការធ្វើឲ្យមានភាពប្រសើរ ឬការប្រែប្រួល[65]។ ម្ចាស់បណ្តឹងសាទុក្ខបានទទួលស្គាល់ចំណុចនេះ នៅពេលខ្លួនអះអាងថាការពិនិត្យសុខភាពជាទៀងទាត់ដែលបានស្នើឡើងអាចនឹង "ធានាថាអៀង ធីរិទ្ធ មិនត្រូវប្រឈមមុខនឹងពេលវេលាមិនកំណត់នៃការដាក់កំហិតលើសេរីភាពរបស់គាត់ឡើយ"[66]។

39. ផ្ទុយទៅវិញ ចុងបណ្តឹងសាទុក្ខ សន្និដ្ឋានថាសំណើរបស់ម្ចាស់បណ្តឹងសាទុក្ខដើម្បីដាក់លក្ខខណ្ឌដោយបង្ខំលើការដោះលែងរូបគាត់ អាចនឹងបង្កើតឲ្យមានភាពមិនប្រាកដប្រជាផ្លូវច្បាប់ទៅ វិញទេ។ ម្ចាស់បណ្តឹងសាទុក្ខទទួលស្គាល់ថាចុងបណ្តឹងសាទុក្ខ មានភាពចុះខ្សោយបញ្ញាស្មារតីកម្រិតពីមធ្យមទៅធ្ងន់ធ្ងរ ហើយគាត់មានសភាពកាន់តែដុនដាបជាងមុន។ វាមិនអាចយល់បានឡើយ ដែលម្ចាស់បណ្តឹងសាទុក្ខលើកឡើងថានៅពេលនេះការដាក់លក្ខខណ្ឌដោយបង្ខំ មានហេតុផលសមស្រប ប៉ុន្តែតម្រូវឲ្យមានការពិនិត្យមើលយ៉ាងទៀងទាត់ដើម្បីជៀសវាង "ការដាក់កំហិតដែលមិនកំណត់រយៈពេល ទាក់ទងនឹងសិទ្ធិមានសេរីភាពរបស់គាត់"។ លើសពីនេះ មិនមានហេតុផលសមស្របឡើយ ដែលម្ចាស់បណ្តឹងសាទុក្ខលើកឡើងថាការដាក់លក្ខខណ្ឌឲ្យចុងបណ្តឹងសាទុក្ខស្នាក់ នៅអាសយដ្ឋានណាមួយច្បាស់លាស់[67] ផ្តល់ភាពប្រាកដប្រជាជាង ដើម្បីឲ្យគាត់បន្តស្ថានភាពជាជនជាប់ចោទ។ ចុងបណ្តឹងសាទុក សន្និដ្ឋានថាមិនកំហុសអង្គច្បាប់ដែលតម្រូវឲ្យធ្វើមោឃៈភាពផ្នែកខ្លះនៃសេចក្តីសម្រេចដែលរងការជំទាស់ឡើយ។

៤.២ *អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង មិនមានកំហុសអង្គច្បាប់តាមរយៈការមិនអនុវត្ត ការច្រានចោល ឬការខកខានក្នុងការពិចារណាពីមូលដ្ឋានច្បាប់ដែលមានស្រាប់សម្រាប់ការបន្តការត្រួតពិនិត្យតាមផ្លូវតុលាការលើជនជាប់ចោទ ដោយមានលក្ខខណ្ឌឡើយ*

[64] *សូមមើល* រឿងក្តី *Antoine* តទល់នឹងការអនុវត្តរបស់ចក្រភពអង់គ្លេស លេខ 62960/00, ថ្ងៃទី ១៣ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០០៣។

[65] *សូមមើល រឿងក្តី* Lubanga *ដកស្រង់* កថាខណ្ឌ ៣៧។

[66] ប្រតិចារិក ថ្ងៃទី ៣១ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០១២ ទំព័រ ១១០ (ភាសាអង់គ្លេស)។

[67] ដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឲ្យស៊ើបសួរបន្ថែមរបស់ក.ស.ព កថាខណ្ឌ ២២។

40. ម្ចាស់បណ្ដឹងសាទុក្ខលើកឡើងថាអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង មានកំហុសអង្គច្បាប់តាមរយៈការមិនអនុវត្ត ការច្រានចោល ឬការខកខានក្នុងការពិចារណាពីមូលដ្ឋានច្បាប់ដែលមានស្រាប់សម្រាប់ការបន្តការត្រួតពិនិត្យតាមផ្លូវតុលាការលើជនជាប់ចោទ ដោយមានលក្ខខណ្ឌ ដោយអនុលោមតាមមាត្រា២២៣ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណីនៃកម្ពុជា និងវិធាន ៦៣, ៦៥ និង៨២ នៃវិធានផ្ទៃក្នុង[68]។

41. ទីមួយ ម្ចាស់បណ្ដឹងសាទុក្ខលើកឡើងថា មាត្រា ២២៣ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណីនៃកម្ពុជា ចែងអំពីមូលដ្ឋានច្បាប់សម្រាប់ការដាក់វិធានការដោយបង្ខំ បន្ទាប់ពីអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងខកខានមិនបានពិចារណា ឬអនុវត្តបទប្បញ្ញត្តិនេះក្នុងករណីនៃរឿងក្ដីនេះ[69]។ ទោះជាយ៉ាងនេះក្ដី អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានពិចារណាអនុវត្តបទប្បញ្ញត្តិនេះ ក្នុងសេចក្ដីសម្រេចដែលរងការជំទាស់របស់ខ្លួន ដូចមតិភាគច្រើនរបស់ចៅក្រមនៃអង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល បានចេញសេចក្ដីសម្រេចក្នុងឆ្នាំ ២០១១ ថាការត្រួតពិនិត្យតាមផ្លូវតុលាការដោយមានលក្ខខណ្ឌ ត្រូវបានអនុញ្ញាតអនុលោមតាមវិធាន ២២៣។ ដោយពិចារណាលើស្ថានភាពបច្ចុប្បន្ននៃរឿងក្ដីនេះ ជាពិសេសមិនមានការរំពឹងសមហេតុផល ដែលចុងបណ្ដឹងសាទុក្ខនឹងត្រូវនាំមកជំនុំជម្រះក្ដីនៅពេលណាមួយខាងមុខនោះ មាត្រា ២២៣ មិនអាចអនុវត្តបានឡើយ[70]។

42. លើសពីនេះទៀត ម្ចាស់បណ្ដឹងសាទុក្ខលើកឡើងថាអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង មានកំហុសអង្គច្បាប់ដោយច្រានចោលភាពអាចអនុវត្តបាននៃវិធាន ៦៥ និង ៨២។ ម្ចាស់បណ្ដឹងសាទុក្ខ បានរិះគន់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងដែលបានសម្រេចជាស្វ័យប្រវត្តិថា ពុំមានវិធានការជាជម្រើសផ្សេងទៀតជំនួសឲ្យការឃុំខ្លួនឡើយ និងខកខានមិនបានធ្វើការថ្លឹងថ្លែងផលប្រយោជន៍របស់ភាគីដែលទទួលរងការប៉ះពាល់[71]។ ផ្ទុយពីការលើកឡើងរបស់ម្ចាស់បណ្ដឹងសាទុក្ខ ចុងបណ្ដឹងសាទុក្ខយល់ឃើញថា អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានពិនិត្យមើលវិធានការដែលអាចអនុវត្តបាន អនុលោមតាមវិធាន ៦៥ និង៨២ ក្នុងនោះមានការដាក់ក្រោមការត្រួតពិនិត្យតាមផ្លូវតុលាការដោយភ្ជាប់ជាមួយនឹងលក្ខខណ្ឌផងដែរ។ បន្ទាប់ពីបានពិនិត្យមើលមូលហេតុនៃការដាក់វិធានការទាំងនេះ អង្គជំនុំ

[68] បណ្ដឹងសាទុក្ខភ្លាមៗរបស់ក.ស.ព កថាខណ្ឌ៧-៩ និងដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឲ្យស៊ើបសួរបន្ថែមរបស់ក.ស.ព កថាខណ្ឌ ៤។

[69] បណ្ដឹងសាទុក្ខភ្លាមៗរបស់ក.ស.ព កថាខណ្ឌ ៧ និងដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឲ្យស៊ើបសួរបន្ថែមរបស់ក.ស.ព កថាខណ្ឌ ៤។

[70] សេចក្ដីសម្រេចដែលរងការជំទាស់ កថាខណ្ឌ ៣២-៣៣។

[71] បណ្ដឹងសាទុក្ខភ្លាមៗរបស់ក.ស.ព កថាខណ្ឌ ៨។

ជម្រះសាលាដំបូងយល់ឃើញថាពុំមានសំអាងហេតុផ្លូវច្បាប់សមស្រប ដើម្បីដាក់លក្ខខណ្ឌដូច បានចែងក្នុងវិធានផ្ទៃក្នុងឡើយ នៅពេលដែលកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីពាក់ព័ន្ធនឹងជនជាប់ចោទ ត្រូវ បានផ្អាកដោយគ្មានពេលកំណត់ និងនៅពេលដែលមិនមានលទ្ធភាពសមហេតុផល ដែលជនជាប់ ចោទ នឹងត្រូវយកមកជំនុំជម្រះ[72] ហើយការលើកឡើងនេះដូចគ្នានឹងជំហររបស់របស់ចុងបណ្តឹង សាទុក្ខដែរ[73]។

43. ជាចុងក្រោយ ម្ចាស់បណ្តឹងសាទុក្ខ លើកឡើងថាអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង គប្បីបានពិនិត្យមើល ទ្រឹស្តីស្តីពីអំណាចដែលភ្ជាប់មកជាមួយ ដើម្បីលាតសន្ធឹងអំណាចដាក់លក្ខខណ្ឌនៃការត្រួតពិនិត្យ តាមផ្លូវតុលាការលើជនជាប់ចោទ បន្ទាប់ពីមានសេចក្តីសម្រេចឲ្យផ្អាកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី[74]។

44. សញ្ញាណនៃ "យុត្តាធិការដែលភ្ជាប់មកជាមួយ" អាចអនុវត្តបាន ដោយត្រូវកំណត់អំពី "បញ្ហាផ្លូវ ច្បាប់ដែលកើតមានដោយចៃដន្យ ដែលលេចឡើងជាលទ្ធផលផ្ទាល់នៃនីតិវិធីរបស់អង្គជំនុំជម្រះ ដោយសារបញ្ហាស្ថិតក្រោមយុត្តាធិការបឋមរបស់ខ្លួន" និង "នៅពេលដែលតុលាការដទៃទៀត មិន មានសិទ្ធិអំណាចចេញសេចក្តីសម្រេចលើបញ្ហាផ្លូវច្បាប់ ដែលកើតមានដោយចៃដន្យ ដោយសារ ឧបសគ្គផ្លូវច្បាប់ ឬការរាំងស្ទះជាក់ស្តែងនានា"[75]។ អាស្រ័យហេតុនេះ តុលាការអន្តរជាតិ ជាច្រើនបានអនុវត្តយុត្តាធិការដែលភ្ជាប់មកជាមួយរបស់ខ្លួន "នៅពេលបទប្បញ្ញត្តិច្បាប់មិនចែង ច្បាស់ ឬដោយភាពចាំបាច់ ត្រូវប្រើសិទ្ធិអំណាចដើម្បីសម្រេចលើបញ្ហានេះ"[76]។ លើសពីនេះ អំណាចដែលភ្ជាប់មកជាមួយផ្តល់មធ្យោបាយឲ្យតុលាការធានាថា ជនជាប់ចោទមិនត្រូវបានដក ហូតសិទ្ធិស្របច្បាប់របស់ខ្លួន ដោយសារបញ្ហាចន្លោះប្រហោងនៃច្បាប់ឡើយ។

45. ចុងបណ្តឹងសាទុក្ខ យល់ឃើញថាទ្រឹស្តីស្តីពី "អំណាចដែលភ្ជាប់មកជាមួយ" មិនមានភាពជាប់ ពាក់ព័ន្ធក្នុងស្ថានភាពនេះ ជាវិធីមួយផ្តល់យុត្តិកម្មចំពោះការដាក់លក្ខខណ្ឌដោយបង្ខំនេះទេ។ ទីមួយ អំណាចដាក់លក្ខខណ្ឌ ឬការត្រួតពិនិត្យតាមផ្លូវតុលាការ មានចែងយ៉ាងច្បាស់ក្នុងវិធាន ២២៣ នៃ

---

[72] សេចក្តីសម្រេចដែលរងការជំទាស់ កថាខណ្ឌ ៣៣។

[73] ប្រតិចារិក ថ្ងៃទី ៣១ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០១២ ទំព័រ ១២៩-១៣៧។

[74] បណ្តឹងសាទុក្ខភ្លាមៗរបស់ក.ស.ព កថាខណ្ឌ ៩។

[75] *ក្នុងបញ្ហារឿងក្តី El Sayed លេខ* CH/AC/2010/02, សាលដីកាលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ជំទាស់ទៅនឹងដីកាសម្រេចរបស់អង្គបុរេ ជំនុំជម្រះអំពីយុត្តាធិការ និងសិទ្ធិប្តឹង ថ្ងៃទី ១០ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១០ កថាខណ្ឌ ៤៥។

[76] *ដូចខាងលើដែរ*, កថាខណ្ឌ ៤៦។

ក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណីនៃកម្ពុជា និងវិធាន ៦៥ និង ៨២ នៃវិធានផ្ទៃក្នុង អ.វ.ត.ក ដូចអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង បានទទួលស្គាល់ក្នុងសេចក្ដីសម្រេចដែលរងការជំទាស់របស់ខ្លួន[77] និងបានទទួលស្គាល់ដោយអង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល[78] និងប្រធានអង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល[79]។ ដូច្នេះ បញ្ហានៃការដាក់វិធានការដោយបង្ខំលើការដោះលែង ពុំមែនជាបញ្ហាផ្លូវច្បាប់ដែលកើតមានដោយចៃដន្យ ដែលមិនមានចែងក្នុងបទប្បញ្ញត្តិច្បាប់នោះទេ។ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង បានអនុវត្តយុត្តាធិការរបស់ខ្លួន ផ្អែកលើការពិនិត្យអត្ថបទច្បាប់ដែលមាន និងយល់ឃើញមូលដ្ឋានច្បាប់សម្រាប់ការឃុំឃាំងបន្ត ឬការដាក់លក្ខខណ្ឌដោយបង្ខំចំពោះការដោះលែងចុងបណ្ដឹងសាទុក្ខ ក្នុងស្ថានភាពបច្ចុប្បន្ន មានចន្លោះប្រហោង។ អាស្រ័យហេតុនេះ សំអាងហេតុរបស់ម្ចាស់បណ្ដឹងសាទុក្ខ គប្បីត្រូវច្រានចោល។

46. ម្ចាស់បណ្ដឹងសាទុក្ខ លើកឡើងថាអង្គបុរេជំនុំជម្រះ (“អ.ប.ជ”) នៃអ.វ.ត.ក បានប្រើទ្រឹស្ដីស្ដីពី “អំណាចដែលភ្ជាប់មកជាមួយ” ហើយដូច្នេះ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង គួរតែបានប្រើទ្រឹស្ដីនេះផងដែរ[80]។ ទោះជាយ៉ាងនេះក្ដី រាល់សេចក្ដីសម្រេចរបស់ អ.ប.ជ ដែលលើកឡើងដោយម្ចាស់បណ្ដឹងសាទុក្ខ ដោះស្រាយសិទ្ធិដែលភាគីទទួលបានក្នុងកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី ដើម្បីធានាឲ្យមានដំណើរការល្អនៃការស្វែងរកយុត្តិធម៌។ សេចក្ដីសម្រេចរបស់អ.ប.ជ មិនពាក់ព័ន្ធនឹងបញ្ហានៃការដាក់លក្ខខណ្ឌលើជនជាប់ចោទ ដែលមានអានុភាពដាក់កំហិតលើសិទ្ធិជាសារវន្តរបស់ជនជាប់ចោទទេ។ ហេតុដូច្នេះ សេចក្ដីសម្រេចទាំងនេះ មិនអាចបង្កើតជាមូលដ្ឋានក្នុងលើកឡើងថាអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង គប្បីបានអនុវត្តទ្រឹស្ដីនោះឡើយ។

47. ការជ្រៀតជ្រែកសិទ្ធិរបស់ចុងបណ្ដឹងសាទុក្ខ៖ សិទ្ធិមានសេរីភាព និងសន្តិសុខ ឬសិទ្ធិសេរីភាពក្នុងការធ្វើដំណើរ ជាការរំលោភបំពានលើសិទ្ធិជាសារវន្តទាំងនោះ នៅពេលដែលមិនបានបំពេញ

---

[77] សេចក្ដីសម្រេចដែលរងការជំទាស់ កថាខណ្ឌ ៣២-៣៣។

[78] សេចក្ដីសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល កថាខណ្ឌ ៤៥-៤៧។

[79] សម្រេចរបស់ប្រធាន អ.ជ.ត.ក លើសំណើរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា សុំផ្អាកសេចក្ដីសម្រេចដោះលែងជនជាប់ចោទ អៀង ធីរិទ្ធ ទំព័រ ៣ (ភាសាអង់គ្លេស)។

[80] បណ្ដឹងសាទុក្ខភ្លាមៗរបស់ក.ស.ព កថាខណ្ឌ ៩។

លក្ខខណ្ឌនៃគោលការណ៍នីត្យានុកូលភាព[81]។ ការជ្រៀតជ្រែកផ្អែកលើការអនុវត្ត "អំណាចដែលមានភ្ជាប់មកជាមួយ" អាចនឹងឈានទៅការបំពានលើសិទ្ធិរបស់ចុងបណ្ដឹងសាទុក្ខដោយជៀសមិនផុត ដោយសារមិនបានបំពេញលក្ខខណ្ឌច្បាប់។ ដោយហេតុថាអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងយល់ឃើញថា បទប្បញ្ញត្តិជាក់លាក់ក្នុងក្របខ័ណ្ឌច្បាប់របស់អ.វ.ត.ក មិនមានចែងពីមូលដ្ឋានគ្រប់គ្រាន់ ដើម្បីដាក់លក្ខខណ្ឌលើការដោះលែងក្នុងស្ថានភាពនៃរឿងក្ដីនេះទេនោះ ការដាក់លក្ខខណ្ឌទាំងនេះដោយផ្អែកលើសញ្ញាណនៃ "អំណាចដែលភ្ជាប់មកជាមួយ"មិនមានហេតុផលសមស្របឡើយ។ អាស្រ័យហេតុនេះ ចុងបណ្ដឹងសាទុក្ខ សន្និដ្ឋានថាមិនមានកំហុសផ្នែកច្បាប់ដែលតម្រូវឲ្យកែប្រែសេចក្ដីសម្រេចដែលរងការជំទាស់ឡើយ។

៤.៣ ការសម្រេចឲ្យដោះលែងដោយគ្មានលក្ខខណ្ឌ មិនមែនជាការភ័ន្តច្រឡំអង្គច្បាប់ទេ

48. ចុងបណ្ដឹងសាទុក្ខ បានលើកឡើងថា អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងមិនបានភ័ន្តច្រឡំអង្គច្បាប់ នៅពេលសម្រេចឲ្យដោះលែងចុងបណ្ដឹងសាទុក្ខភ្លាមៗ និងបដិសេធមិនដាក់ឲ្យស្ថិតក្រោមការត្រួតពិនិត្យតាមផ្លូវតុលាការ។

ក) ភាពខុសគ្នារវាង "ការដោះលែងដោយគ្មានលក្ខខណ្ឌ" ក្នុងន័យចង្អៀត និង "ការដោះលែងភ្លាមៗ" ក្រោមវិធានការមិនបង្ខំ

49. ម្ចាស់បណ្ដឹងសាទុក្ខ លើកទឡ្ហីករណ៍ថា អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានសម្រេចឲ្យ "ដោះលែង [ចុងបណ្ដឹងសាទុក្ខ] ដោយគ្មានលក្ខខណ្ឌ"[82]។ ម្ចាស់បណ្ដឹងសាទុក្ខ ខកខានមិនបានញែកឲ្យឃើញពីភាពខុសគ្នារវាងការដោះលែង "ដោយគ្មានលក្ខខណ្ឌ" *ក្នុងន័យចង្អៀត* ជាមួយនឹង "ការដោះលែងភ្លាមៗ" ក្រោមវិធានការមិនបង្ខំ ដូចដែលបានសម្រេចដោយអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងនោះទេ។ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានប្រកាសថា ការដាក់លក្ខខណ្ឌដោយបង្ខំលើចុងបណ្ដឹង

---

[81] សូមមើល មាត្រា៥ (១) នៃអនុសញ្ញាអឺរ៉ុបស្ដីពីសិទ្ធិមនុស្ស។ ស្រដៀងគ្នានេះ សូមមើលមាត្រា២ នៃពិធីសារ លេខ ៤ នៃ អនុសញ្ញាអឺរ៉ុបស្ដីពីសិទ្ធិមនុស្ស។

[82] បណ្ដឹងសាទុក្ខរបស់ក.ស.ព កថាខណ្ឌ ១០-១៦។

សាទុក្ខ គឺតាមសភាពជាក់ស្តែង ឬតាមផ្លូវច្បាប់ទំនងជាមិនអាចអនុវត្តបានឡើយ[83]។ ទោះបីជាយ៉ាងណាក៏ដោយ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានរំឭកដល់ចុងបណ្តឹងសាទុក្ខអំពីកាតព្វកិច្ចរបស់លោកស្រី ស្របតាមវិធាន៣៥ នៃវិធានផ្ទៃក្នុង ដោយបានស្នើសុំឱ្យលោកស្រី មិនឱ្យជួបជាមួយប្រព័ន្ធសារព័ត៌មាន និងស្នើឱ្យលោកស្រីស្ថិតនៅក្នុងដែនដីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា[84]។

50. អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងស្នើសុំឱ្យមានផែនការដែលជាវិធានការមិនបង្ខំ ដែលអាចអនុវត្តបានចំពោះការដោះលែងចុងបណ្តឹងសាទុក្ខ។ ផែនការនេះ មានលក្ខណៈស្មុគស្មាញជាងវិធានការដែលអង្គជំនុំជម្រះបានសម្រេចកាលពីខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០១១ នៅពេលដែលអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងសម្រេចឱ្យដោះលែងចុងបណ្តឹងសាទុក្ខដោយគ្មានលក្ខខណ្ឌ[85]។ ការដោះលែងដែលសម្រេចដោយអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងនៅក្នុងសេចក្តីសម្រេចដែលរងការជំទាស់ គឺជាការដោះលែង "ដោយគ្មានលក្ខខណ្ឌជាក់ស្តែង"[86]។

ខ) មិនមានយុត្តិកម្មសម្រាប់ដាក់ឱ្យស្ថិតក្រោមការត្រួតពិនិត្យតាមផ្លូវតុលាការនោះទេ

51. ចុងបណ្តឹងសាទុក្ខតវ៉ាថា មិនមានយុត្តិកម្មគតិយុត្តិណាមួយសម្រាប់ដាក់ឱ្យស្ថិតក្រោមរបបនៃការត្រួតពិនិត្យតាមផ្លូវតុលាការនោះទេ។

52. នៅក្នុងសេចក្តីសម្រេចកាលពីឆ្នាំ២០១១ អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល បានកំណត់យកគោលបំណងចំនួនពីរដែលត្រូវអនុវត្តក្នុងពេលដំណាលគ្នា នៅពេលសម្រេចថាតើបន្តការឃុំខ្លួន ឬសម្រេចឱ្យដោះលែងជនជាប់ចោទដោយមានលក្ខខណ្ឌ។ គោលបំណងទីមួយ គឺដើម្បីធានាអំពីវត្តមានរបស់

[83] សេចក្តីសម្រេចដែលរងការជំទាស់ កថាខណ្ឌ៣៧។

[84] *ដូចខាងលើដែរ* ទំព័រ១៩។

[85] សូមមើលសេចក្តីសម្រេចអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងលើកទីមួយស្តីពីសម្បទា កថាខណ្ឌ៧៩-៨១។

[86] ស្រដៀងគ្នានេះដែរ សូមមើល *រឿងក្តី រដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង Brdanin and Talic* សំណុំរឿងលេខ IT-99-36-T សេចក្តីសម្រេចលើសំណើសុំដោះលែងជនជាប់ចោទ Momir Talic បណ្តោះអាសន្ន ចុះថ្ងៃទី២០ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០០២ កថាខណ្ឌ៣២ ដោយយោងលើ *រឿងក្តីរដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង Djukic* សំណុំរឿងលេខ IT-96-20-T សេចក្តីសម្រេចបដិសេធចោលពាក្យសុំឱ្យច្រានចោលដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ និងដីកាសម្រេចឱ្យដោះលែងបណ្តោះអាសន្ន ថ្ងៃទី ២៤ ខែ មេសា ឆ្នាំ ១៩៩៦ ទំព័រ៤។

ជនជាប់ចោទនៅក្នុងពេលជំនុំជម្រះ នៅពេលមានការបន្តការជំនុំជម្រះឡើងវិញ[87]។ គោលបំណងទីពីរ "គឺដើម្បីជំរុញឲ្យប្រសើរដល់សម្បទារបស់ជនជាប់ចោទ"[88]។

53. ចុងបណ្តឹងសាទុក្ខលើកឡើងថា គោលបំណងដំបូងនៃគោលបំណងទាំងនេះ គឺមិនមានភាពពាក់ព័ន្ធនោះទេ ដោយសារតែមិនមានលក្ខខណ្ឌតម្រូវណាមួយ ដើម្បីធានាអំពីវត្តមានរបស់ចុងបណ្តឹងសាទុក្ខក្នុងការជំនុំជម្រះ ពីព្រោះតែមិនមានក្តីសង្ឃឹមសមហេតុផលណាមួយ ដែលថាលោកស្រីនឹងអាចទទួលបានការជំនុំជម្រះនោះទេ។ កាលៈទេសៈបានផ្លាស់ប្តូរជាច្រើន ចាប់តាំងពីឆ្នាំ២០១១។ ចុងបណ្តឹងសាទុក្ខ ត្រូវបានគេផ្តល់ថ្នាំពេទ្យ និងបានផ្តល់នូវកម្មវិធីព្យាបាលតាមរយៈកម្មវិធីលើកកម្ពស់សតិបញ្ញាស្មារតី ដើម្បីធ្វើឲ្យប្រសើរឡើងនូវសមត្ថភាពបញ្ញាស្មារតីរបស់លោកស្រី។ នៅឆ្នាំ២០១១ គេបានទទួលស្គាល់ថាមានលទ្ធភាពតិចតួចដែលថា ជំងឺវង្វេងវង្វាន់ស្មារតី នឹងអាចប្រសើរឡើង ហើយប្រសិនបើមានការប្រសើរឡើងណាមួយនោះ គឺគ្រាន់តែមានលក្ខណៈបណ្តោះអាសន្នប៉ុណ្ណោះ។ នៅពេលដែលអ្នកជំនាញផ្នែកវេជ្ជសាស្ត្របានរកឃើញថា ការព្យាបាលមិនបាននាំឲ្យមានភាពប្រសើរឡើងណាមួយទេ ប៉ុន្តែអ្នកជំនាញបានកត់សម្គាល់ឃើញអំពីសភាពកាន់តែដុនដាបបន្ថែមទៀត។ បច្ចុប្បន្ននេះ មិនមានការព្យាបាលណាមួយដែលអាចជួយធ្វើឲ្យប្រសើរឡើងនូវដំណើរការសតិបញ្ញាស្មារតីរបស់ចុងបណ្តឹងសាទុក្ខនោះទេ។ អ្នកជំនាញផ្នែកវេជ្ជសាស្ត្របានសង្កត់ធ្ងន់ថា ស្ថានភាពរបស់លោកស្រី នឹងបន្តធ្លាក់ដុនដាប ដោយសារតែជំងឺវង្វេងវង្វាន់ស្មារតី (Alzheimer) មានស្ថានភាពចុះដុនដាប និងវិវឌ្ឍន៍ទៅមុខ ដែលជំងឺនេះពាក់ព័ន្ធនឹងការបំផ្លាញកោសិកាខួរក្បាល ដែលមិនមានអ្វីយកមកជំនួសបាននោះទេ[89]។ អ្នកជំនាញបានផ្តល់សក្ខីកម្មថា ខ្លួនមិនបានដឹងអំពីករណីណាមួយ ដែលបុគ្គលមានរោគវិនិច្ឆ័យនៃជំងឺវង្វេងវង្វាន់ស្មារតីអាចមានសភាពល្អប្រសើរឡើង នៅពេលការព្យាបាលទាំងអស់ដែលអាចមាន ដូចជាការផ្តល់ថ្នាំ ត្រូវបានប្រើប្រាស់អស់ហើយនោះ[90]។ ឱសថថ្មី និងគុណប្រយោជន៍ដែលអាចមាន នឹងត្រូវធ្វើការសាកល្បងនៅមន្ទីរពិសោធន៍ជាច្រើនឆ្នាំ មុនពេលដែលឱសថនោះអាចផលិតឲ្យប្រើប្រាស់។ ថ្មីៗនេះ ការសាកល្បងថ្នាំសំខាន់ចំនួនពីរប្រភេទសម្រាប់ព្យាបាលជំងឺ Alzheimer ដែលនៅក្នុងការសាកល្បង

---

[87] សេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល កថាខណ្ឌ៤១។

[88] *ដូចខាងលើដែរ* កថាខណ្ឌ៤១-៤២។

[89] ប្រតិចារឹកចុះថ្ងៃទី៣១ ខែសីហា ឆ្នាំ២០១២ ទំព័រ៥១, ៩៦។

[90] *ដូចខាងលើដែរ* ទំព័រ៧៥។

ព្យាបាលជំងឺវង្វេងវង្វាន់ស្មារតីនៅដំណាក់ចុងក្រោយ ត្រូវបានគេរាយការណ៍អំពីលទ្ធផលធ្វើឱ្យខកបំណង ហើយការពិសោធន៍នោះត្រូវបានបញ្ឈប់។ ជាលទ្ធផល ក្រុមហ៊ុនឱសថនានា បានដកខ្លួនចេញពីការវិនិយោគរបស់ពួកគេ ក្នុងការស្រាវជ្រាវដែលមិនបានទទួលជោគជ័យ[91]។ ការអះអាងដែលថា ការព្យាបាលថ្មីមួយចំនួនអាចនឹងរកឃើញនៅក្នុងជីវិតរស់នៅរបស់ចុងបណ្តឹងសាទុក្ខ ដូចដែលអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងទទួលស្គាល់យ៉ាងត្រឹមត្រូវ[92] គឺគ្រាន់តែជាការប៉ាន់ស្មានប៉ុណ្ណោះ។ តុលាការមិនអាចដោះស្រាយរឿងក្តី នៅក្នុងស្ថានភាពជាការប៉ាន់ស្មានជាមុននោះទេ។

54. គោលបំណងទីពីរ មិនអាចបំពេញបាននោះទេ ពីព្រោះតែដំណើរការសតិបញ្ញាស្មារតីរបស់ចុងបណ្តឹងសាទុក្ខ មិនអាចធ្វើឱ្យប្រសើរឡើង សូម្បីតែក្នុងរយៈពេលបណ្តោះអាសន្នក៏ដោយ។ ចាប់តាំងពីសវនាការនៅឆ្នាំ ២០១១ វិធានការទាំងអស់ដែលអាចមាន ត្រូវបានអនុវត្តក្នុងលក្ខណៈមួយដ៏ល្អ ដើម្បីព្យាយាមធ្វើឱ្យប្រសើរឡើងនូវបញ្ញាស្មារតីរបស់លោកស្រី[93]។ ដូចដែលអង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលបានលើកឡើងយ៉ាងត្រឹមត្រូវ "ដំណើរការនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ នៅតែមានអានុភាពដដែល ដោយហេតុថា ភាពប្រសើរឡើងអាចកើតមានក្នុងពេលមួយដែលចាំបាច់ក្នុងការសម្រួលដល់ការជំនុំជម្រះក្តីព្រហ្មទណ្ឌនាពេលបន្ទាប់"[94]។ ចុងបណ្តឹងសាទុក្ខ លើកឡើងថា មានភស្តុតាងពិតប្រាកដបង្ហាញថា ចុងបណ្តឹងសាទុក្ខមិនអាចមានសភាពល្អប្រសើរឡើងវិញបានទេ។ ហេតុដូច្នេះយុត្តិកម្មដើម្បីដាក់លក្ខខណ្ឌនៅពេលដោះលែង នឹងមិនមាននោះទេ។

55. ដោយសារតែមិនមានការសង្ឃឹមសមហេតុផលថា ចុងបណ្តឹងសាទុក្ខអាចមានសម្បទាគ្រប់គ្រាន់ដើម្បីចូលរួមនៅក្នុងការជំនុំជម្រះនាពេលអនាគត អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងសម្រេចផ្អាកកិច្ចដំណើរ

---

[91] សូមមើល "ក្រុមហ៊ុនឱសថធំៗ ឈប់ស្វែងរកវិធីព្យាបាលជំងឺ Alzheimer" *សារព័ត៌មាន The Independent* ចុះថ្ងៃទី១៩ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០១២ (មាននៅគេហទំព័រ http://www.independent.co.uk/life-style/health-and-families/health-news/drug-giants-give-up-on-alzheimers-cure-8153606.html)។ សូមមើលផងដែរ "ការសាកល្បងថ្នាំ Alzheimer ត្រូវបានផ្អាកក្រោយពេលទទួលបានលទ្ធផលមិនល្អ" *សារព័ត៌មាន The New York Times* ចុះថ្ងៃទី០៦ ខែសីហា ឆ្នាំ២០១២ (មាននៅគេហទំព័រ http://www.nytimes.com/2012/08/07/business/alzheimers-drug-trials-halted.html?_r=1&)។

[92] សេចក្តីសម្រេចដែលទទួលរងការជំទាស់ កថាខណ្ឌ២៩។

[93] សូមមើលសេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល កថាខណ្ឌ៣៨ ដែលអង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលបានសម្រេចថា "អ.វ.ត.ក តម្រូវឱ្យប្រើឱ្យអស់នូវរាល់វិធានការដែលអាចមានក្នុងការជួយឱ្យជនជាប់ចោទប្រសើរឡើងដើម្បីចូលរួមសវនាការ"

[94] *ដូចខាងលើដែរ* កថាខណ្ឌ៣៧។

ការនីតិវិធីដោយមិនកំណត់រយៈពេល[95]។ ជាក់ស្តែង ការផ្អាកដំណើរការនីតិវិធីនេះ នឹងមិនត្រូវបានបដិសេធចោលនោះទេ។ អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលក្នុងរឿងក្តី *Lubanga* បានលើកឡើងយ៉ាងច្បាស់ថា "ប្រសិនបើមានការសម្រេចឲ្យផ្អាកដំណើរការនីតិវិធីជាអចិន្ត្រៃយ៍ និងមិនអាចបដិសេធចោលបាននោះ ជនជាប់ចោទនឹងត្រូវដោះលែង ពីព្រោះតែការបន្តឃុំខ្លួន មិនជាប់ទាក់ទងនឹងការអនុវត្តយុត្តាធិការផ្នែកព្រហ្មទណ្ឌរបស់តុលាការទៀតទេ"[96]។ អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលអាចសម្រេចដាក់ឲ្យស្ថិតក្រោមការត្រួតពិនិត្យតាមផ្លូវតុលាការ នៅពេលដែលការផ្អាកដំណើរការនីតិវិធី គឺមានលក្ខខណ្ឌ និងនៅពេលដែលការវិវឌ្ឍបន្ថែម ទំនងជាបង្ហាញថា ការផ្អាកនេះ អាចលុបចោលវិញនៅក្នុងអនាគតខាងមុខឆាប់ៗនេះ[97]។

56. ហេតុដូច្នេះ មិនមានយុត្តិកម្មណាមួយដើម្បីសម្រេចដាក់ចុងបណ្តឹងសាទុក្ខឲ្យស្ថិតក្រោមការត្រួតពិនិត្យតាមផ្លូវតុលាការនោះទេ។ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង មិនបានភ័ន្តច្រឡំអង្គច្បាប់ក្នុងការសម្រេចថា "មិនមានមូលដ្ឋានគតិយុត្តិច្បាស់លាស់ ដើម្បីកំណត់លក្ខខណ្ឌដោយបង្ខំ ឬដាក់ឲ្យស្ថិតនៅក្រោមការត្រួតពិនិត្យរបស់តុលាការ តាមទម្រង់ផ្សេងៗលើជនជាប់ចោទនៅពេលដោះលែងទេ"[98]។

គ) គ្មានបទដ្ឋានអនុវត្តអន្តរជាតិស្តីពីការដាក់ឲ្យស្ថិតនៅក្រោមការត្រួតពិនិត្យរបស់ផ្លូវតុលាការ

57. ម្ចាស់បណ្តឹងសាទុក្ខបានលើកទឡ្ហីករណ៍ថា ពុំមានមូលដ្ឋានគតិយុត្តនៅក្រោមយុត្តិសាស្ត្រ និងបទដ្ឋានអនុវត្តអន្តរជាតិសម្រាប់ការពិចារណា អំពីការដាក់លក្ខខណ្ឌកំហិតចំពោះការដោះលែងជនជាប់ចោទបណ្តោះអាសន្ន នៅពេលដែលការបន្តការឃុំខ្លួនជនជាប់ចោទ ត្រូវបានសម្រេចលើកចោលរួចទៅហើយនោះ[99]។

---

[95] សេចក្តីសម្រេចដែលរងការជំទាស់ កថាខណ្ឌ២៨។

[96] *រឿងក្តី* *Lubanga* op. cit. កថាខណ្ឌ៣៦។

[97] *ដូចខាងលើដែរ* កថាខណ្ឌ៣៧។

[98] សេចក្តីសម្រេចដែលរងការជំទាស់ កថាខណ្ឌ៣៣។

[99] បណ្តឹងសាទុក្ខរបស់ ក.ស.ព កថាខណ្ឌ ១១។

58. រឿងក្តីទាំងឡាយ ដែលម្ចាស់បណ្តឹងសាទុក្ខបានដកស្រង់យកមកនេះ[100] ដើម្បីផ្តល់ជាយុត្តិកម្មអំពីអត្ថិភាពនៃបទដ្ឋានអន្តរជាតិ ពាក់ព័ន្ធជាសំខាន់បំផុតនោះគឺទៅនឹងកាលៈទេសៈនៃអង្គហេតុផ្សេងៗគ្នា។ ហេតុដូច្នេះ រឿងក្តីទាំងនេះពុំអាចយកមកធ្វើជាមូលដ្ឋានដើម្បីគាំទ្រសេចក្តីសន្និដ្ឋានរបស់ខ្លួននៅក្នុងរឿងក្តីបច្ចុប្បន្ននេះឡើយ។ នៅក្នុង*រឿងក្តី Kovacevic* អង្គជំនុំជម្រះបានបង្គាប់ឲ្យដោះលែងជនជាប់ចោទបណ្តោះអាសន្នទៅតាមសំណើរបស់ក្រុមមេធាវីការពារក្តី ដើម្បីអនុញ្ញាតឲ្យជននេះទទួលការព្យាបាលបានគ្រប់គ្រាន់នៅក្នុងស្ថាប័នជំនាញ ដោយផ្អែកលើមូលដ្ឋានថា លក្ខខណ្ឌតម្រូវនានានៃវិធាន៦៥ ត្រូវបានបំពេញ ពោលគឺ ជនជាប់ចោទនឹងបង្ហាញខ្លួននៅក្នុងពេលជំនុំជម្រះក្តី។ អ្នកជំនាញផ្នែកវេជ្ជសាស្ត្រយល់ឃើញថា ការព្យាបាលតាមមធ្យោបាយនេះ អាចធ្វើឲ្យស្ថានភាពរបស់ជននេះមានភាពប្រសើរឡើងច្រើន ហើយដោយផ្អែកតាមមូលដ្ឋាននេះ ហើយទើបអង្គជំនុំជម្រះសម្រេចពន្យារកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីចំនួន ៦ ខែ ដោយហេតុថា ការជំនុំជម្រះនឹងមានលទ្ធភាពរៀបចំឡើងនៅក្នុងពេលអនាគតខាងមុខឆាប់ៗ[101]។ ដូចគ្នានេះដែរនៅក្នុង *រឿងក្តី Talic* អង្គជំនុំជម្រះក៏បានបង្គាប់ឲ្យដោះលែង Talic ជាបណ្តោះអាសន្នទៅតាមសំណើរបស់ក្រុមមេធាវីការពារក្តីដូចគ្នា ដោយផ្អែកលើមូលដ្ឋានថា ស្ថានភាពវេជ្ជសាស្ត្ររបស់គាត់ "មានវិសមិតភាពជាមួយនឹងស្ថានភាពនៃការបន្តការឃុំខ្លួន"[102]។ អង្គជំនុំជម្រះបានដាក់ភ្ជាប់លក្ខខណ្ឌបង្ខំចំពោះការដោះលែងឲ្យមានសេរីភាព ដើម្បីកុំឲ្យប៉ះពាល់ដល់ការជំនុំជម្រះដែលកំពុងធ្វើឡើង និងដោយសារវាអាចមានឱកាសដែលថា ជនជាប់ចោទនឹងមានសម្បទាចូលរួមការជំនុំជម្រះក្តីនៅក្នុងពេលខាងមុខ[103]។ នៅក្នុង*រឿងក្តី Djukic* អង្គជំនុំជម្រះបានដោះលែងជនជាប់ចោទជាបណ្តោះអាសន្ន ដោយផ្អែកលើមូលដ្ឋានមនុស្សធម៌ ដោយហេតុថា ការឃុំខ្លួនជនជាប់ចោទមានវិសមភាពជាមួយនឹងស្ថានភាពវេជ្ជសាស្ត្ររបស់ជននេះ។ អង្គជំនុំជម្រះបានដាក់លក្ខខណ្ឌក្នុងកម្រិតអប្បបរមានៅពេលដោះលែងជនជាប់ចោទ ដើម្បីធានាវត្តមានរបស់ជននេះក្នុងពេលជំនុំ

---

[100] បណ្តឹងសាទុក្ខរបស់ ក.ស.ព កថាខណ្ឌ ១១-១២ លេខយោងជើងទំព័រ ៣២។

[101] *រឿងក្តី រដ្ឋអាជ្ញា ទល់នឹង Kovacevic* សំណុំរឿងលេខ IT-01-42/2-I សេចក្តីសម្រេចលើការដោះលែងឲ្យមានសេរីភាពបណ្តោះអាសន្ន ចុះថ្ងៃទី ២ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០០៤ ទំព័រ ២។

[102] *រឿងក្តី Brdanin និង Talic* op. cit. កថាខណ្ឌ ៣២។

[103] *ដូចខាងលើដែរ* កថាខណ្ឌ ៣៤។

ជម្រះក្តី[104]។ រឿងក្តីចុងក្រោយគឺ*រឿងក្តី Stanisic* អង្គជំនុំជម្រះបានបង្គាប់ឱ្យដោះលែងជនជាប់ចោទ Stanisic និង Simatovic ជាបណ្តោះអាសន្ន ដោយមានលក្ខខណ្ឌ[105]។ Stanisic មានជំងឺបាក់ទឹកចិត្តធ្ងន់ធ្ងរ ហេតុដូច្នេះ អង្គជំនុំជម្រះបានពន្យារកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីចំនួនរយៈពេលអប្បបរមា ៣ ខែ[106]។ Simatovic ត្រូវបានដោះលែងឱ្យមានសេរីភាព ពីព្រោះតែមានការពន្យារពេលការចាប់ផ្តើមការជំនុំជម្រះក្តី[107]។ ការជំនុំជម្រះលើជនជាប់ចោទ Stanisic និង Simatovic ត្រូវបានចាប់ផ្តើមឡើងវិញក្នុងពេលមួយសមស្រប និងអង្គជំនុំជម្រះបានបង្គាប់ឱ្យនាំជនជាប់ចោទទាំងពីរវិលត្រឡប់មកមន្ទីរឃុំឃាំងរបស់តុលាការ ICTYវិញ[108]។

59. ដូចបានកត់សម្គាល់ដោយអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង[109] ចំពោះរឿងក្តីដូចបានលើកឡើងខាងលើ គ្មានរឿងក្តីណាមួយ ផ្តល់នូវមូលដ្ឋាន ឬការគាំទ្រផ្លូវច្បាប់ឱ្យដាក់លក្ខខណ្ឌបង្ខំនៅពេលដោះលែងបណ្តោះអាសន្ន ដោយហេតុថា រឿងក្តីទាំងនេះពុំមានលក្ខខណ្ឌស្រដៀងគ្នាទៅនឹងរឿងក្តីរបស់ជនជាប់ចោទបច្ចុប្បន្នឡើយ។ ករណីដែលថា ជនជាប់ចោទមានជំងឺដោយព្យាបាលពុំជាសះស្បើយ មិនមែនមានន័យដោយស្វ័យប្រវត្តិថា ជនជាប់ចោទនឹងពុំមានសម្បទាក្នុងការចូលរួមការជំនុំជម្រះនោះទេ។ ស្រដៀងគ្នានេះដែរ ករណីជំងឺផ្នែកស្មារតី បានរួមបញ្ចូលទាំងលទ្ធភាពជាក់ស្តែងនៃស្ថានភាពដែលកំពុងត្រូវបានព្យាបាល។ ចំពោះរឿងក្តីដែលបានដកស្រង់មកនេះ ពុំមានរឿងក្តីណាមួយពាក់ព័ន្ធនឹងករណីដែលជនជាប់ចោទមានជំងឺវង្វេងវង្វាន់ស្មារតីនោះទេ។ ជំងឺនេះមានលក្ខណៈពិសេស ដោយសារវាចេះតែវិវឌ្ឍន៍ដុនដាបទៅមុខ ហើយវាប៉ះពាល់ទៅនឹងមុខងារសតិបញ្ញាស្មារតី ហើយពុំមានលទ្ធភាពអាចព្យាបាលបាន។ រាល់សំណើសុំដោះលែងឱ្យមានសេរីភាព

---

[104] *រឿងក្តី Djukic* op. cit. ទំព័រ ៥។

[105] *រឿងក្តី រដ្ឋអាជ្ញា ទល់នឹង Stanisicនិង Simatovic* សំណុំរឿងលេខ IT-03-69-PT សេចក្តីសម្រេចលើការដោះលែងឱ្យមានសេរីភាពបណ្តោះអាសន្ន ចុះថ្ងៃទី ២៦ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០០៨ កថាខណ្ឌ ៦៥-៦៦។

[106] *ដូចខាងលើដែរ* កថាខណ្ឌ ៦២។

[107] *ដូចខាងលើដែរ* កថាខណ្ឌ ៦៦។

[108] សូមមើល *រឿងក្តី រដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង Stanisic និង Simatovic*, សំណុំរឿងលេខ IT-03-69-PT, សេចក្តីសម្រេចលើសំណើរបស់រដ្ឋអាជ្ញាដែលសុំបដិសេធការដោះលែង Jovica Stanisic បណ្តោះអាសន្ន និងការវាយតម្លៃឡើងវិញពីបញ្ហាសុខភាពរបស់គាត់ និងការបដិសេធការដោះលែង Franko Simatovic បណ្តោះអាសន្ន, ចុះថ្ងៃទី ២៤ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០០៩, ទំព័រ ៦-៨ (ភាសាអង់គ្លេស)។

[109] សេចក្តីសម្រេចដែលរងការជំទាស់, កថាខណ្ឌ ៣៧។

នីមួយៗ ត្រូវផ្អែកលើអង្គហេតុ និងត្រូវសម្រេចដោយផ្អែកលើគ្រប់កាលៈទេសៈទាំងអស់នៅក្នុងរឿងក្តីនោះ[110]។ ដោយសារហេតុផលនេះ វាគ្មានន័យអ្វីក្នុងការអះអាងថា "បទដ្ឋានអនុវត្ត" មានអត្ថិភាពនៅក្នុងច្បាប់អន្តរជាតិ សម្រាប់ដាក់លក្ខខណ្ឌកំហិតនៅពេលដោះលែងឲ្យមានសេរីភាព។ បទដ្ឋានអនុវត្តយុត្តិធម៌នោះ គឺទាមទារឲ្យពិចារណាលើខ្លឹមសារនៃរឿងក្តីនីមួយៗ អនុលោមតាមច្បាប់។

60. ម្ចាស់បណ្តឹងសាទុក្ខលើកឡើងថា អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង "បានភ័ន្តច្រឡំជាមូលដ្ឋាននូវគោលបំណង និងយុត្តិកម្មសម្រាប់ការដាក់ឲ្យស្ថិតនៅក្រោមការត្រួតពិនិត្យតាមផ្លូវតុលាការ" និងដោយបានលើកឡើងថា គោលបំណងតែមួយគត់នៃការដាក់ឲ្យស្ថិតនៅក្រោមការត្រួតពិនិត្យតាមផ្លូវតុលាការក្នុងអំឡុងពេលនៃការផ្អាកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីនេះ គឺដើម្បីធានាវត្តមានរបស់ជនជាប់ចោទនៅក្នុងពេលជំនុំជម្រះ នៅពេលដែលការជំនុំជម្រះចាប់ផ្តើមឡើងវិញ[111]។ នៅក្នុងពេលជាមួយគ្នានេះដែរ ម្ចាស់បណ្តឹងសាទុក្ខអះអាងថា "ការធានាអំពីវត្តមានរបស់ជនជាប់ចោទក្នុងពេលសវនាការនៅតែជាគោលបំណងចម្បង នៃការដាក់ឲ្យស្ថិតនៅក្រោមការត្រួតពិនិត្យតាមផ្លូវតុលាការ [...] [ប៉ុន្តែ] នេះជាគោលបំណងស្របច្បាប់តែមួយគត់ដែលត្រូវយកមកអនុវត្ត"[112]។

61. ម្ចាស់បណ្តឹងសាទុក្ខទទួលស្គាល់ថា បន្ថែមលើការធានាវត្តមានរបស់ជនជាប់ចោទក្នុងពេលសវនាការ ការដាក់ឲ្យស្ថិតនៅក្រោមការត្រួតពិនិត្យតាមផ្លូវតុលាការ ក៏អាចមានយុត្តិកម្មផងដែរ ដោយសារវាជាមធ្យោបាយមួយដើម្បីការពារបុគ្គលផ្សេងទៀត ជាពិសេស ជនរងគ្រោះ និងសាក្សី។ លក្ខខណ្ឌទាំងពីរនេះ ជាលក្ខខណ្ឌត្រួត និងស៊ីសង្វាក់គ្នា[113]។ នេះជាបទដ្ឋានអនុវត្តទូទៅនៅចំពោះមុខ

---

[110] សូមមើល *រឿងក្តី រដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង Hadzihasanovic និងអ្នកដទៃទៀត,* សំណុំរឿងលេខ IT-01-47-PT, សេចក្តីសម្រេចដោះលែង Amir Kubura បណ្តោះអាសន្ន, ចុះថ្ងៃទី ១៩ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០០១, កថាខណ្ឌ ៧; *រឿងក្តី រដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង Boskoski និង Tarculovski*, សំណុំរឿងលេខ IT-04-82-AR65.1, សេចក្តីសម្រេចលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍បន្ទាន់បន្ទំពីសេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងដែលបដិសេធសំណើរបស់ Johan Tarculovski ដែលសុំការដោះលែងបណ្តោះអាសន្ន, ចុះថ្ងៃទី ៤ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០០៥, កថាខណ្ឌ ៧។

[111] សារណាបន្ថែមរបស់ ក.ស.ព, កថាខណ្ឌ ៤។

[112] *ដូចខាងលើដែរ,* កថាខណ្ឌ ៥។

[113] *រឿងក្តី រដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង Nsengimana*, សំណុំរឿងលេខ ICTR-01-69-I សេចក្តីសម្រេចលើសំណើរបស់ Nsengimana ដែលសុំកំណត់កាលបរិច្ឆេទសម្រាប់សន្និសីទមុនការជំនុំជម្រះ កាលបរិច្ឆេទនៃការចាប់ផ្តើមសវនាការ និងការដោះលែងបណ្តោះអាសន្ន, ចុះថ្ងៃទី ១១ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ២០០៥, កថាខណ្ឌ ១៧ ដែលដកស្រង់ចេញពី *រឿងក្តី រដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង Delalic និងអ្នក*

អ.វ.ត.ក[114] និងតុលាការឧក្រិដ្ឋកម្មអន្តរជាតិនានា[115]។ ករណីនេះគឺដោយសារតែលក្ខណៈ និងបញ្ហាសន្តិសុខ ដូចបានទាមទារឡើងនេះ គឺពាក់ព័ន្ធនឹងមូលដ្ឋានដែលការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្នបានផ្អែកលើ ពោលគឺ ការជំនុំជម្រះនឹងធ្វើឡើងនាពេលខាងមុខ[116]។ ទោះបីជាយ៉ាងនេះក្តី ម្ចាស់បណ្តឹងសាទុក្ខ ខកខានពុំទទួលស្គាល់ថា ពុំមានមូលដ្ឋានផ្លូវច្បាប់សម្រាប់ការដាក់លក្ខខណ្ឌនៅពេលដោះលែងឱ្យមានសេរីភាពឡើយ នៅពេលដែលការជំនុំជម្រះនាពេលខាងមុខ នឹងពុំធ្វើឡើង ឬទំនងជាពុំអាចធ្វើទៅរួចយ៉ាងពិតប្រាកដ។ អាស្រ័យហេតុនេះ អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលនៅក្នុងរឿងក្តី *Lubanga* បានសម្រេចថា អង្គជំនុំជម្រះអាចដាក់ឱ្យស្ថិតនៅក្រោមការត្រួតពិនិត្យតាមផ្លូវតុលាការនៅក្នុងស្ថានភាពមួយដែលការវិវឌ្ឍបន្ថែម ចាប់តាំងពីការដាក់ការផ្អាកដោយមានលក្ខខណ្ឌ ទំនងជាបង្ហាញថា ការផ្អាកនេះអាចលុបចោលវិញនៅក្នុងអនាគតខាងមុខឆាប់ៗនេះ[117]។ ករណីនេះគឺមិនដូចនឹងករណីបច្ចុប្បន្នឡើយ ដោយសារតែជនជាប់ចោទត្រូវបានរកឃើញថាពុំមានសម្បទាជាអចិន្ត្រៃយ៍ ហើយគេទទួលស្គាល់ថា កិច្ចដំណើរការនីតិវិធីជំនុំជម្រះប្រឆាំងនឹងជនជាប់ចោទ នឹងពុំអាចធ្វើឡើងវិញឡើយ។ នៅក្នុងការដាក់វិធានការ**បង្ខំ** អង្គជំនុំជម្រះ

ដទៃទៀត, សំណុំរឿងលេខ IT-96-21-T, សេចក្តីលើសំណើសុំដោះលែងបណ្តោះអាសន្នដែលបានដាក់ដោយជនជាប់ចោទ Zejnil Delalic, ចុះថ្ងៃទី ២៥ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ១៩៩៦, កថាខណ្ឌ ១។

[114] វិធាន ៦៥ នៃវិធានផ្ទៃក្នុងចែងថាសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអាចចេញបង្គាប់ឱ្យនៅក្រោមការត្រួតពិនិត្យតាមផ្លូវតុលាការ និង "កំណត់លក្ខខណ្ឌមួយចំនួន ដើម្បីធានាអំពីវត្តមានរបស់ជនត្រូវចោទក្នុងកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី និងការពារអ្នកដទៃទៀត"។

[115] វិធាន៦៥ (គ) នៃវិធានស្តីពីនីតិវិធីនិងការដាក់ភ័ស្តុតាងនៃតុលាការ ICTY ដែលបានធ្វើវិសោធនកម្មនៅថ្ងៃទី ២៨ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០១២។ វិធាន ៦៥(គ) នៃវិធានស្តីពីនីតិវិធីនិងការដាក់ភ័ស្តុតាងនៃតុលាការ ICTR ដែលបានធ្វើវិសោធនកម្មនៅថ្ងៃទី ១ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០០៩។ វិធាន ៦៥(ខ) នៃវិធានស្តីពីនីតិវិធីនិងការដាក់ភ័ស្តុតាងនៃតុលាការពិសេសសម្រាប់សៀរ៉ាឡេអូន ដែលបានធ្វើវិសោធនកម្មនៅថ្ងៃទី ៣១ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១២។ សូមមើលផងដែរ *រឿងក្តី រដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង* *Boskoski និង Tarculovski* សំណុំរឿងលេខ IT-04-82-AR65.4 សេចក្តីសម្រេចលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍បន្ទាន់បង្ខំរបស់ Johan Tarculovski ស្តីពីការដោះលែងបណ្តោះអាសន្ន ចុះថ្ងៃទី ២៧ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០០៧ កថាខណ្ឌ ១៤។ *រឿងក្តី រដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង* Norman *និង អ្នកផ្សេងទៀត* សំណុំរឿងលេខ SCSL-04-14-T, Fofana – សេចក្តីសម្រេចលើពាក្យសុំដាក់ឱ្យស្ថិតនៅក្រោមការត្រួតពិនិត្យតាមផ្លូវតុលាការ អនុលោមតាមវិធាន ៦៥ ចុះថ្ងៃទី ៥ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០០៤ កថាខណ្ឌ ៦២។

[116] P. Van Dijk, F. Van Hoof, A. Van Rijn and L. Zwaak (eds.) ទ្រឹស្តី និងបទដ្ឋានអនុវត្តចំពោះអនុសញ្ញាអឺរ៉ុបស្តីពីសិទ្ធិមនុស្ស (*Theory and Practice of the European Convention on Human Rights)* (Intersentia Antwerpen Oxford, 2006) ទំព័រ ៤៩៧-៤៩៨។

[117] *រឿងក្តី* *Lubanga*, op. cit., កថាខណ្ឌ ៣៧។

សាលាដំបូងអនុវត្តយុត្តាធិការព្រហ្មទណ្ឌរបស់ខ្លួន ដើម្បីធានាវត្តមានរបស់ជនជាប់ចោទនៅក្នុងពេលសវនាការ និងដើម្បីការពារបុគ្គលផ្សេងទៀត។ តាមន័យបង្កប់នៃពាក្យគុណនាម ដែលម្ចាស់បណ្តឹងសាទុក្ខបានយកមកប្រើប្រាស់ វិធានការទាំងនេះមានលក្ខណៈជាការដាក់ទណ្ឌកម្ម។

62. លើសពីនេះ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងពុំមានកំហុសអង្គច្បាប់ និងកំហុសអង្គហេតុ ដោយមានការយល់ច្រឡំអំពីបច្ច័យនៃសេចក្តីសម្រេចនៅក្នុងរឿងក្តី *Talic* ដូចដែលម្ចាស់បណ្តឹងសាទុក្ខបានអះអាងឡើយ[118]។ ទីមួយ អង្គហេតុដែលថា អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានលើកឡើងថាមានការខ្វែងគំនិតគ្នារវាងអ្នកជំនាញផ្នែកវេជ្ជសាស្ត្រ ស្តីអំពីសម្បទាក្នុងការចូលរួមសវនាការរបស់ *Talic* ជាជាងការបន្តការឃុំខ្លួន មិនធ្វើឲ្យទៅជាមោឃៈនូវសេចក្តីសម្រេចដែលរងការជំទាស់នោះទេ ហើយវាក៏មិនបណ្តាលភាពមិនយុត្តិធម៌នោះដែរ ពីព្រោះសេចក្តីពិស្តារពិសេសនេះ ពុំមានជាប់ទាក់ទងទៅនឹងលទ្ធផលនៃសេចក្តីសម្រេចដែលរងការជំទាស់ទាំងមូលនោះទេ។ ទីពីរ ម្ចាស់បណ្តឹងសាទុក្ខបានលើកឡើងដោយមិនត្រឹមត្រូវថា អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានបង្ហាញភាពខុសគ្នារវាងលក្ខខណ្ឌរឹតត្បិតនានាដែលអនុវត្តលើ *Talic* ដោយហេតុផលនៃ "លទ្ធភាពដែលគាត់អាចចូលរួមសវនាការបន្តបន្ទាប់ទៀត" ដោយហេតុថា អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ICTY បានដាក់លក្ខខណ្ឌដោយបានដឹងយ៉ាងច្បាស់លាស់ថា *Talic* នឹងមិនមានជីវិតរស់នៅរហូតដល់ពេលដែលការជំនុំជម្រះក្តីរបស់គាត់បញ្ចប់ឡើយ។ ជាការពិត អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ICTY បានសម្រេចថា លក្ខខណ្ឌនានា "មានលក្ខណៈចាំបាច់ និងសមស្រប" ដើម្បីធានាថា ការជំនុំជម្រះក្តីដែលកំពុងធ្វើឡើងនឹងមិនរងនូវព្យសនកម្មណាមួយឡើយ ទោះក្នុងករណីណាក៏ដោយ"[119] ដើម្បីធានាថា គាត់បានទទួលនូវការព្យាបាលផ្នែកវេជ្ជសាស្ត្រគ្រប់បែបយ៉ាងដែលគាត់ត្រូវការ[120] និងសំខាន់បំផុតដើម្បីធានាថា លក្ខខណ្ឌកំណត់ទាំងឡាយនៃវិធាន ៦៥ ដែលចែងអំពីការដោះលែង ត្រូវបានប្រតិបត្តិតាម រួមទាំងធានាអំពីវត្តមានបន្តបន្ទាប់របស់គាត់នៅក្នុងសវនាការផងដែរ[121]។ ចំពោះទស្សនៈវិស័យពិសេសនេះ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ICTY បានលើកឡើងថា ក្នុងករណីគាត់ជាសះស្បើយគ្រប់គ្រាន់អាចបន្តចូលរួមសវនាការ

[118] បណ្តឹងសាទុក្ខរបស់ ក.ស.ព កថាខណ្ឌ ១៣ ជើងទំព័រ ៤១។

[119] *Brdanin and Talic*, op. cit., កថាខណ្ឌ ៣៤-៣៥។

[120] ដូចខាងលើ កថាខណ្ឌ ៣៦។

[121] ដូចខាងលើ កថាខណ្ឌ ៣៦-៣៨។

លក្ខខណ្ឌទាំងឡាយចាំបាច់ត្រូវយកមកអនុវត្ត[122]។ ដូចនេះ ម្ចាស់បណ្តឹងសាទុក្ខលើកឡើងខុសអំពីសេចក្តីសម្រេចក្នុងរឿងក្តី *Talic* និងពុំមានកំហុសអង្គច្បាប់ និងកំហុសអង្គហេតុណាមួយត្រូវបានប្រព្រឹត្តដោយអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងឡើយ។

63. មានការលើកឡើងដោយម្ចាស់បណ្តឹងសាទុក្ខថា "ការដោះលែងដោយគ្មានលក្ខខណ្ឌ ហាក់ដូចជាត្រូវបានយកមកអនុវត្តជាករណីពិសេស ដោយផ្អែកតែទៅលើហេតុផលខាងមនុស្សធម៌ នៅក្នុងករណីដែលស្ថានភាពសុខភាពរបស់ជនជាប់ចោទស្ថិតក្នុងដំណាក់កាល*ចុងក្រោយបំផុត*" និងថាសេចក្តីសម្រេចដែលរងការជំទាស់ មិនបានបង្ហាញអំពីមូលហេតុខាងមនុស្សធម៌ ដែលអាចយកមកធ្វើជាមូលដ្ឋានផ្លូវច្បាប់គ្រប់គ្រាន់ ដើម្បីដោះលែងដោយគ្មានលក្ខខណ្ឌចាប់បង្ខំឡើយ[123]។ ចុងបណ្តឹងសាទុក្ខអះអាងជាថ្មីថា ការដោះលែងដែលត្រូវបានបង្គាប់ដោយអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងពុំមែនជាការដោះលែងដោយគ្មានលក្ខខណ្ឌនោះទេ ប៉ុន្តែជាការដោះលែងបន្ទាន់ដោយគ្មានវិធានការ ចាប់បង្ខំ[124]។ ទោះក្នុងករណីណាក៏ដោយ ហេតុផលនៅពីក្រោយការដាក់លក្ខខណ្ឌទាំងឡាយ ដូចដែលបានលើកឡើងដោយអង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល នៅក្នុងកថាខណ្ឌដដែល ដែលបានដកស្រង់ដោយម្ចាស់បណ្តឹងសាទុក្ខ[125] គឺដើម្បីធានាអំពីវត្តមានរបស់ជនជាប់ចោទនៅពេលសវនាការ។ ចំណុចសំខាន់ដែលត្រូវកត់សម្គាល់គឺថា ស្ថានភាពជំងឺនៅដំណាក់កាលចុងក្រោយ *មិនពិតជា*រាំងមិនឲ្យជនជាប់ចោទមានសម្បទាក្នុងការឆ្លើយទៅនឹងបទចោទ និង/ឬ ក្នុងការចូលរួមសវនាការឡើយ។ អ្នកជំងឺ ដែលស្ថិតក្នុងស្ថានភាពចុងក្រោយអាចនឹងរស់រានមានជីវិតបានច្រើនឆ្នាំទៀត។ ដូចនេះ ដូចដែលម្ចាស់បណ្តឹងសាទុក្ខបានកត់សម្គាល់[126] ជនជាប់ចោទដែលមានជំងឺក្នុងស្ថានភាពចុងក្រោយត្រូវបានអនុញ្ញាតធ្វើការដោះលែងជាបណ្តោះអាសន្ន ដោយមានលក្ខខណ្ឌចាប់បង្ខំ ដោយគិតអំពីលទ្ធភាពនៃការជំនុំជម្រះក្តីដែលអាចនឹងត្រូវធ្វើឡើង។ ការធ្វើយុត្តិកម្មសម្រាប់ការដោះលែងចុងបណ្តឹងសាទុក្ខដោយគ្មានលក្ខខណ្ឌ ដោយមូលហេតុមនុស្សធម៌ កើតចេញមកពីអលទ្ធភាពរបស់ជនជាប់ចោទក្នុងការចូលរួមសវនាការ។ ដូចនេះ ទឡ្ហីករណ៍របស់ម្ចាស់បណ្តឹងសាទុក្ខត្រូវតែច្រានចោល។

[122] ដូចខាងលើ កថាខណ្ឌ ៤០-៤២។

[123] បណ្តឹងសាទុក្ខរបស់ ក.ស.ព កថាខណ្ឌ ១៣ ដោយយោង សាលដីការបស់ អ.ជ.ត.ក កថាខណ្ឌ ២៥។

[124] សូមមើល កថាខណ្ឌ ៤៩ ដល់ ៥០ នៃចម្លើយតបនេះ។

[125] សាលដីការបស់ អ.ជ.ត.ក កថាខណ្ឌ ២៥។

[126] បណ្តឹងសាទុក្ខរបស់ ក.ស.ព កថាខណ្ឌ ១៣។

ឃ. វិធានការចាប់បង្ខំដែលបានស្នើឡើងមិនមានលក្ខណៈសមាមាត្រ មិនសមស្រប និងមិនចាំបាច់

64. ម្ចាស់បណ្តឹងសាទុក្ខលើកឡើងថា ក្រោមច្បាប់សិទ្ធិមនុស្សអន្តរជាតិ ការកម្រិតព្រំដែននៃសិទ្ធិ ទាំងឡាយអាចត្រូវបានធ្វើយុត្តិកម្ម ប្រសិនបើវិធានការនានាដែលបានធ្វើឡើងមានលក្ខណៈ សមស្រប ចាំបាច់ និងសមាមាត្រនៅក្នុងកាលៈទេសៈទាំងនោះ។ ម្ចាស់បណ្តឹងសាទុក្ខលើកឡើងថែមទៀតថា ការដាក់លក្ខខណ្ឌរឹតត្បិតលើការដោះលែងជនជាប់ចោទ ដែលពុំមានសម្បទាក្នុងការចូលរួមសវនាការ បំពេញបន្ថែមទៅនឹង "លក្ខណវិនិច្ឆ័យនៃគោលការណ៍សមាមាត្រ" នេះ[127]។

65. ចុងបណ្តឹងសាទុក្ខលើកឡើងថា អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងខ្វះមូលដ្ឋានគតិយុត្តិដើម្បីដាក់លក្ខខណ្ឌ ចាប់បង្ខំទៅលើការដោះលែងចុងបណ្តឹងសាទុក្ខ ដូចសំអាងហេតុនានាដែលបានលើកឡើងរួចហើយ។ ជាលទ្ធផល ការដាក់លក្ខខណ្ឌណាក៏ដោយ នឹងមានលក្ខណៈវិសមាមាត្រជាក់ជាពុំខាន។

66. លើសពីនេះ ម្ចាស់បណ្តឹងសាទុក្ខខកខានពុំបានបង្ហាញថាតើការដាក់លក្ខខណ្ឌចាប់បង្ខំនៅក្នុងកាលៈទេសៈបច្ចុប្បន្ននេះ មានលក្ខណៈសមស្របបែបណានោះឡើយ។ យើងពុំអាចចាត់ទុកថា វាមានលក្ខណៈសមស្របក្នុងការកំហិតព្រំដែនសិទ្ធិមនុស្សជាមូលដ្ឋានរបស់ចុងបណ្តឹងសាទុក្ខ តាមរយៈការដាក់លក្ខខណ្ឌចាប់បង្ខំបែបនេះ ក្នុងករណីដែលស្ថានភាពជាក់ស្តែងបង្ហាញយ៉ាងច្បាស់ថា ចុងបណ្តឹងសាទុក្ខនឹងពុំមានលទ្ធភាពជាសះស្បើយពីជំងឺវង្វេងវង្វាន់នេះទេនោះ។ ហេតុដូច្នេះ កិច្ចដំណើរការនីតិវិធីជំនុំជម្រះ នឹងពុំអាចចាប់ផ្តើមឡើងវិញឡើយ។ ចុងបណ្តឹងសាទុក្ខកត់សម្គាល់ឃើញថា លក្ខខណ្ឌដែលម្ចាស់បណ្តឹងសាទុក្ខបានស្នើឡើង ជាការពិត គឺមានការពាក់ព័ន្ធជាមូលដ្ឋានទៅនឹងការជំនុំជម្រះព្រហ្មទណ្ឌ ដែលនឹងអាចធ្វើឡើងនាពេលអនាគតខាងមុខ។ ដូច្នេះ លក្ខខណ្ឌទាំងនេះ ត្រូវបានកំណត់ដើម្បីធានាវត្តមានរបស់ជនជាប់ចោទនៅក្នុងពេលជំនុំជម្រះតែប៉ុណ្ណោះ[128]។ ហេតុផលថាដើម្បីការពារបុគ្គលផ្សេងតែមួយគត់ដូច្នេះ ពុំអាចជាយុត្តិកម្មសម្រាប់ការដាក់លក្ខខណ្ឌចាប់ បង្ខំចំពោះការដោះលែងឱ្យមានសេរីភាពនោះឡើយ ជាពិសេសនោះ ដោយសារម្ចាស់បណ្តឹងសាទុក្ខខ្លួនឯងនេះ ពុំបង្ហាញអំពីគ្រោះថ្នាក់ជាក់ស្តែងឱ្យយើងបានឃើញ[129] ហើយវាក៏ពុំមានភស្តុតាងបង្ហាញ

---

[127] បណ្តឹងសាទុក្ខរបស់ ក.ស.ព កថាខណ្ឌ ១៤-១៥។ សារណាបន្ថែមរបស់ ក.ស.ព កថាខណ្ឌ ១០-១៤។

[128] សូមមើលសារណាបន្ថែមរបស់ ក.ស.ព កថាខណ្ឌ ២២, ២៤, ២៥, ២៩។

[129] ដើម្បីវាយតម្លៃថាតើជនជាប់ចោទបង្កគ្រោះថ្នាក់ដល់ជនរងគ្រោះ សាក្សី ឬ បុគ្គលណាម្នាក់ដែរឬអត់នោះ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងនៃតុលាការ ICTY បានសម្រេចថា ស្ថានភាពនេះពុំអាចពិនិត្យមើល*តាមតែទ្រឹស្តី*នោះទេ៖ គ្រោះថ្នាក់ជាក់ស្តែងចាំ

ឲ្យឃើញថា ចុងបណ្ដឹងសាទុក្ខមានលទ្ធភាពធ្វើសកម្មភាពនេះដោយឯកឯងនៅក្នុងជីវិតប្រចាំថ្ងៃរបស់ខ្លួនផងដែរ។ ចុងបណ្ដឹងសាទុក្ខសូមរំលឹកឡើងវិញថា "វិធានការនីតិវិធីពុំគួរជាវិធានការហួសហេតុ ឬពុំមានសង្គតភាពនោះទេ"[130]។ វិធានការចាប់បង្ខំមិនគួរយកមកប្រើប្រាស់ជាវិធានការដាក់ទណ្ឌកម្មលើចុងបណ្ដឹងសាទុក្ខ ដែលជំងឺរបស់គាត់បានរារាំងពុំអាចឲ្យធ្វើការជំនុំជម្រះលើខ្លួននោះឡើយ។ ប្រសិនបើដាក់វិធានការចាប់បង្ខំមែននោះ វានឹងបង្កឲ្យមានការរំលោភលើគោលការណ៍សច្ចធារណ៍នៃនិរទោស ដូចមានចែងនៅក្នុងមាត្រា ១៤(២) នៃកតិកាសញ្ញាអន្តរជាតិស្ដីពីសិទ្ធិពលរដ្ឋ និងសិទ្ធិនយោបាយ។

67. ម្យ៉ាងវិញទៀត ម្ចាស់បណ្ដឹងសាទុក្ខ ពុំបានបង្ហាញថាតើការដាក់លក្ខខណ្ឌចាប់បង្ខំទាំងនេះ មានលក្ខណៈចាំបាច់ និងលក្ខខណ្ឌសមាមាត្រយ៉ាងដូចម្ដេចនៅក្នុងកាលៈទេសៈបច្ចុប្បន្ននោះឡើយ។ ម្ចាស់បណ្ដឹងសាទុក្ខបានលើកឡើងដដែលថា គោលការណ៍សមាមាត្រទាំងមូលនៃលក្ខខណ្ឌទាំងនេះបានបង្ហាញនៅក្នុងឯកសារឧបសម្ព័ន្ធចំនួនបី ដូចបានដាក់ភ្ជាប់ទៅនឹងសារណាបន្ថែម។ នៅក្នុងឯកសារទាំងនោះ ម្ចាស់បណ្ដឹងសាទុក្ខបានធ្វើការប្រៀបធៀបរវាងរយៈពេលនៃកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីជំនុំជម្រះ និងលក្ខខណ្ឌនៃការដាក់ឲ្យស្ថិតនៅក្រោមការត្រួតពិនិត្យតាមផ្លូវតុលាការ ដែលត្រូវបានកំណត់នៅក្នុងករណីជាច្រើន នៅពេលមានការលើកឡើងអំពីបញ្ហាសម្បទាក្នុងការចូលរួមការជំនុំជម្រះក្ដី[131]។ ការអះអាងនេះខកខានពុំបានពិចារណាលើប្រភេទនៃសេចក្ដីសម្រេច ដែលបានផ្អែកមូលដ្ឋានលើអង្គហេតុ។

68. មាត្រា ៩ នៃកតិកាសញ្ញាអន្តរជាតិស្ដីពីសិទ្ធិពលរដ្ឋ និងសិទ្ធិនយោបាយ ចែងថា ចុងបណ្ដឹងសាទុក្ខមានសិទ្ធិជាមូលដ្ឋានសម្រាប់ដើរហើរ។ សិទ្ធិនេះអាចត្រូវបានកំហិតក្នុងករណីចាំបាច់ និងក្នុងករណីដែលវិធានការដែលបានធ្វើឡើងនេះ មានលក្ខណៈសមាមាត្រទៅនឹងគោលបំណងនៃការដាក់វិធានការ

បាច់ត្រូវតែបង្ហាញឲ្យឃើញ។ សូមមើល រឿងក្ដី *រដ្ឋអាជ្ញា ទល់នឹង Haradinaj និងជនផ្សេងទៀត* រឿងក្ដីលេខ IT-04-84-PT សេចក្ដីសម្រេចលើញត្តិរបស់ Ramush Haradinaj ស្នើសុំការដោះលែងឲ្យមានសេរីភាពជាបណ្ដោះអាសន្ន កថាខណ្ឌ ២២ ដកស្រង់ចេញពី រឿងក្ដី *រដ្ឋអាជ្ញា ទល់នឹង Prlic និងជនផ្សេងទៀត* រឿងក្ដីលេខ IT-04-74-AR65.1, AR65.2, AR65.3 សេចក្ដីសម្រេចលើញត្តិស្នើសុំឲ្យធ្វើការពិចារណាឡើងវិញ សុំការបញ្ជាក់បំភ្លឺ សំណើសុំដោះលែងបណ្ដោះអាសន្ន និងពាក្យសុំការអនុញ្ញាតិដាក់បណ្ដឹងសាទុក្ខ ចុះថ្ងៃទី ៨ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០០៤ កថាខណ្ឌ ២៨។

[130] រឿងក្ដី *រដ្ឋអាជ្ញា ទល់នឹង Blagojevic និងជនផ្សេងទៀត* រឿងក្ដីលេខ IT-02-53-PT សេចក្ដីសម្រេចលើសំណើសុំដោះលែងជនជាប់ចោទ Jokic បណ្ដោះអាសន្ន ចុះថ្ងៃទី ២៨ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០០២ កថាខណ្ឌ ១៨។

[131] សូមមើលសារណាបន្ថែមរបស់ ក.ស.ព កថាខណ្ឌ ១៨។

នេះប៉ុណ្ណោះ។ ដូចបានលើកឡើងពីខាងដើម ការដាក់លក្ខខណ្ឌចាប់បង្ខំចំពោះការដោះលែងឱ្យមានសេរីភាព ត្រូវធ្វើឡើងដើម្បីធានាថា ជនជាប់ចោទនឹងមានវត្តមាននៅក្នុងពេលជំនុំជម្រះតែប៉ុណ្ណោះ។ ប្រសិនបើភាគីអនុវត្តតាមលក្ខណវិនិច្ឆ័យស្តីអំពីគោលការណ៍សមាមាត្រ ដូចបានសម្រេចនៅក្នុងរឿងក្តី *Jukic* គោលដៅដែលចង់បាន គឺដើម្បីធានាវត្តមានតែប៉ុណ្ណោះ[132]។ នៅពេលដែលគេពុំរំពឹងថាការជំនុំជម្រះនឹងអាចធ្វើឡើងបាននោះ ដូចក្នុងករណីនេះជាដើម ការដាក់លក្ខខណ្ឌទាំងនេះ ពុំមានភាពចាំបាច់ និងពុំមានលក្ខណៈសមាមាត្រជាក់ជាពុំខាន។

69. ចំណុចចុងក្រោយ ម្ចាស់បណ្តឹងសាទុក្ខបានលើកឡើងនូវការអះអាងរបស់ខ្លួន ក៏ប៉ុន្តែ ពុំបានបង្ហាញអំពី "ការបំពានឆន្ទានុសិទ្ធិ" ដោយអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងដែលខ្លួនបានចោទប្រកាន់ ហើយក៏ពុំបានបង្ហាញថា តើអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានបំពានឆន្ទានុសិទ្ធិនេះដោយរបៀបណានោះដែរ។ ដោយសារពុំបានបង្ហាញបែបនេះហើយ ទើបម្ចាស់បណ្តឹងសាទុក្ខខកខានពុំបានផ្តល់ទឡ្ហីករណ៍ជូនអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងសម្រាប់គាំទ្រលើមូលដ្ឋាននៃបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ខ្លួន ដូចបានកំណត់នៅក្នុងវិធាន ១០៥(២) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង។ ហេតុដូច្នេះ មូលដ្ឋានបែបនេះត្រូវតែបដិសេធចោល។

៤.៤ ពុំមានកំហុសអង្គហេតុដែលនាំឱ្យសេចក្តីសម្រេចមានភាពមិនយុត្តិធម៌ ឬនៅក្នុងការអនុវត្តឆន្ទានុសិទ្ធិរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ដែលនាំឱ្យមានការប៉ះពាល់ដល់ម្ចាស់បណ្តឹងសាទុក្ខឡើយ

70. អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងពុំមានកំហុសអង្គហេតុ ឬនៅក្នុងការអនុវត្តឆន្ទានុសិទ្ធិរបស់ខ្លួនឡើយ នៅពេលសម្រេចថា លក្ខខណ្ឌនៃការត្រួតពិនិត្យតាមផ្លូវតុលាការនឹងមិនអាចអនុវត្តបាន ឬមិនសមហេតុផលនោះ។

ក) លក្ខខណ្ឌចាប់បង្ខំដែលមិនអាចអនុវត្តបានតាមផ្លូវច្បាប់ និងតាមភាពជាក់ស្តែង

71. អ្នកជំនាញវេជ្ជសាស្ត្របានបញ្ជាក់ថា ចុងបណ្តឹងសាទុក្ខកំពុងទទួលរង *ក្នុងចំណោមប្រការផ្សេងទៀត* នូវការធ្លាក់ចុះការចងចាំដែលត្រូវបានសម្គាល់ដោយអសមត្ថភាពទាំងស្រុងក្នុងការចងចាំ ព័ត៌មានថ្មី

---

[132] K. Khan និង R. Dixon *Archbold: បទដ្ឋានអនុវត្ត នីតិវិធី និងភស្តុតាង របស់តុលាការឧក្រិដ្ឋកម្មអន្តរជាតិ* (Thomson Reuters និង Sweet & Maxwell, បោះពុម្ពលើកទី ៣ ឆ្នាំ ២០០៩), ទំព័រ ៣៧៣៖ "គោលបំណងចុងក្រោយនៃការឃុំខ្លួនមុនការជំនុំជម្រះ គឺដើម្បីធានាថា ជនជាប់ចោទនឹងបង្ហាញខ្លួននៅក្នុងការជំនុំជម្រះ"។

ហើយថា គាត់ស្ថិតក្នុងភាពមិនយល់ដឹងអ្វីៗនៅជុំវិញខ្លួនគាត់ឡើយ[133]។ ការធ្វើរោគវិនិច្ឆ័យនេះនាំឱ្យមានការសន្និដ្ឋានថា ចុងបណ្ដឹងសាទុក្ខនឹងមិនអាចមានការចងចាំ យល់ដឹង និងប្រតិបត្តិតាមលក្ខខណ្ឌចាប់បង្ខំណាមួយដែលបានដាក់មកលើរូបគាត់ឡើយ។ ម្ចាស់បណ្ដឹងសាទុក្ខទទួលស្គាល់យ៉ាងច្បាស់អំពីបញ្ហានេះ នៅពេលបញ្ជាក់ថា "នឹងត្រូវតែមានការលំបាកលើខ្លួនរបស់គាត់នៅក្នុងការគោរពទៅតាមលក្ខខណ្ឌទាំងអស់នេះ ដោយមិនមានការជួយពីខាងក្រៅនោះ"[134]។ ចុងបណ្ដឹងសាទុក្ខលើកឡើងថា វាផ្ទុយទៅនឹងផលប្រយោជន៍នៃភាពត្រឹមត្រូវ និងយុត្តិធម៌ក្នុងការស្នើសុំដាក់លក្ខខណ្ឌចាប់បង្ខំនៅក្នុងកាលៈទេសៈដែលមានការទទួលស្គាល់ពីភាគីនានាថា ដោយសារតែជំងឺដែលគាត់មិនអាចគ្រប់គ្រងបាននោះ គាត់មិនអាចប្រតិបត្តិតាមលក្ខខណ្ឌទាំងនោះឡើយ ហើយលក្ខខណ្ឌទាំងនោះគឺមិនសមហេតុផលឡើយ។

72. ជាដំណោះស្រាយម្យ៉ាងទៀត ម្ចាស់បណ្ដឹងសាទុក្ខបានស្នើសុំឱ្យអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងពិចារណាអំពីលទ្ធភាពតែងតាំងអាណាព្យាបាលដើម្បីធានាថា លក្ខខណ្ឌដែលដាក់ទៅលើរូបគាត់ត្រូវបានគោរព[135]។ បន្ទាប់ពីចេញសេចក្តីសម្រេចដែលរងការជំទាស់នេះ នៅថ្ងៃទី ៣០ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១២ ព្រះរាជអាជ្ញានៃអយ្យការអមសាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ ដែលជាព្រះរាជអាជ្ញារងនៅ អ.វ.ត.ក ផងដែរនោះ បានដាក់សំណើទៅសាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញសុំឱ្យមានការតែងតាំង អៀង វិជីដា ដែលជាកូនស្រីរបស់ចុងបណ្ដឹងសាទុក្ខ ជាអាណាព្យាបាលទូទៅ ដោយមានលក្ខខណ្ឌថា ចុងបណ្ដឹងសាទុក្ខត្រូវស្ថិតនៅក្នុងទឹកដីព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា និងត្រូវជូនដំណឹងមកការិយាល័យរដ្ឋបាលរបស់ អ.វ.ត.ក នៅមុនពេលមានការផ្លាស់ប្ដូរអាសយដ្ឋានរបស់ចុងបណ្ដឹងសាទុក្ខ[136]។ នៅថ្ងៃទី ១៤ ខែ កញ្ញា សាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញបានយល់ស្របតាមសំណើ និងបានបង្គាប់ឱ្យភ្ជាប់លក្ខខណ្ឌដែលបានបញ្ជាក់ខាងលើទៅនឹងដីកាចាត់តាំងអាណាព្យាបាល[137]។

73. នៅក្នុងសារណាបន្ថែមរបស់ខ្លួន ម្ចាស់បណ្ដឹងសាទុក្ខបញ្ជាក់ថា ពួកគាត់បានទទួលដីកាចាត់តាំងអាណាព្យាបាល បន្ទាប់ពីបានដាក់បណ្ដឹងសាទុក្ខរបស់ខ្លួន ហើយអះអាងថា សំណើសុំចាប់ផ្ដើមថៃទាំ

---

[133] របាយការណ៍សង្ខេបរបស់អ្នកជំនាញ កថាខណ្ឌ ៦០។

[134] ប្រតិចារឹក ចុះថ្ងៃទី ៣១ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០១២ ទំព័រ ១១០។

[135] ដូចយោងខាងលើ ទំព័រ ១១០-១១១។

[136] សេចក្តីសម្រេចរបស់សាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ ទំព័រ ១។

[137] ដូចយោងខាងលើ ទំព័រ ៣។

ត្រូវបានដាក់ដោយ អៀង វិធីដា តាមរយៈអយ្យការអមសាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ[138]។ នេះគឺជាការបញ្ជាក់មិនត្រឹមត្រូវ និងភ័ន្តច្រឡំអំពីអង្គហេតុ។ ប៉ុន្មានថ្ងៃមុនពេលចេញសេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ព្រះរាជអាជ្ញាបានផ្តួចផ្តើមនូវការដាក់សំណើសុំ តែងតាំងអាណាព្យាបាលទូទៅ និងបានស្នើដាក់លាក់ឲ្យ អៀង វិធីដា បំពេញនូវពាក្យសុំធ្វើជាអាណាព្យាបាលទូទៅ ដើម្បីដាក់ជូនទៅសាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ។

74. សំណើរបស់ព្រះរាជអាជ្ញាឲ្យដាក់លក្ខខណ្ឌទៅលើអាណាព្យាបាល មិនត្រូវបានជូនដំណឹងដល់ចុងបណ្តឹងសាទុក្ខ និងអាណាព្យាបាលដែលបានស្នើឡើងដែលមិនមានវត្តមាននៅពេលដែលពាក្យសុំត្រូវបានធ្វើឡើងនោះឡើយ។ នៅពេលដែលមានការចេញសេចក្តីសម្រេចនៅថ្ងៃទី ១៣ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១២ ទើបព្រះរាជអាជ្ញាដាក់ពាក្យសុំឲ្យមានដីកាចាត់តាំងអាណាព្យាបាលទូទៅនៅឯសាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ។

75. ក្នុងការអនុវត្តបែបនេះ ម្ចាស់បណ្តឹងសាទុក្ខបានស្វះស្វែងស្នើសុំដើម្បីបញ្ចៀសពីយុត្តាធិការរបស់ អ.វ.ត.ក ពិសេសគឺ អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល។ ពួកគាត់បានប្រើប្រាស់នីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ដែលបង្កើតឡើងដើម្បីការពារផលប្រយោជន៍របស់បុគ្គលដែលងាយទទួលរងផលប៉ះពាល់ ជាឧបករណ៍មួយដើម្បីធានាថា ពួកគាត់ជោគជ័យនៅក្នុងការទទួលបានលក្ខខណ្ឌចាប់បង្ខំ នៅពេលដែលវាច្បាស់ណាស់ដែលថា អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានសម្រេចផ្ទុយទៅនឹងសារណារបស់ពួកគាត់នោះ។ នៅពេលដែលកំពុងរង់ចាំសេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ហើយគេយល់ថាបណ្តឹងសាទុក្ខនឹងត្រូវបានដាក់ដោយចុងបណ្តឹងសាទុក្ខ ឬម្ចាស់បណ្តឹងសាទុក្ខនោះ នីតិវិធីមួយត្រូវបានចាប់ផ្តើមឡើងនៅក្នុងតុលាការមួយផ្សេងទៀត ដោយប្រើប្រាស់យុត្តាធិការរដ្ឋប្បវេណីដែលមានចេតនាដើម្បីធ្វើឲ្យលទ្ធផលនៃបណ្តឹងសាទុក្ខទៅអង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល មិនមានភាពជាប់ពាក់ព័ន្ធ និងមិនមានភាពចាំបាច់។ គ្រួសាររបស់ចុងបណ្តឹងសាទុក្ខពុំបានបង្ហាញអំពីបំណងចង់ឲ្យមានការចេញដីកាចាត់តាំងអាណាព្យាបាលសម្រាប់ចុងបណ្តឹងសាទុក្ខឡើយ។ ពួកគាត់ត្រៀមខ្លួនរួចហើយដើម្បីទទួលភារកិច្ចមើលថែទាំចុងបណ្តឹងសាទុក្ខ។ នៅក្នុងកាលៈទេសៈណាក៏ដោយ ចុងបណ្តឹងសាទុក្ខអះអាងថា ក្រមរដ្ឋប្បវេណីកម្ពុជា ពុំបានចែងអំពីមូលដ្ឋានផ្លូវច្បាប់សម្រាប់ការដាក់លក្ខខណ្ឌបង្ខំទៅលើអាណាព្យាបាលដែលត្រូវបានតែងតាំងនោះឡើយ។

[138] សារណាបន្ថែមរបស់ ក.ស.ព កថាខណ្ឌ ២។

76. ចុងបណ្ដឹងសាទុក្ខអះអាងថា ម្ចាស់បណ្ដឹងសាទុក្ខមានកំហុសក្នុងការដាក់ពាក្យសុំ នៅក្នុងពាក្យពេចន៍ដែលរៀបរាប់ទៅកាន់សាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ ហើយលើសពីនេះទៀតអះអាងថា តុលាការដែលបានបញ្ជាក់ជូននេះ គួរតែបដិសេធកុំដោះស្រាយទៅលើពាក្យសុំនោះ នៅពេលដែលបញ្ហានេះមិនមែនជាបញ្ហាបន្ទាន់ ហើយបញ្ហានេះគឺជាកម្មវត្ថុនៃបណ្ដឹងសាទុក្ខទៅអង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល ដែលម្ចាស់បណ្ដឹងសាទុក្ខមិនអាចមិនទទួលស្គាល់ឡើយ ពីព្រោះពួកគាត់បានដាក់បណ្ដឹងសាទុក្ខ នៅថ្ងៃទី ១៤ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១២។

77. អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានធ្វើការសន្និដ្ឋានយ៉ាងត្រឹមត្រូវថា លក្ខខណ្ឌបង្ខំនឹងមិនអាចអនុវត្តបានឡើយតាមផ្លូវច្បាប់ ពីព្រោះការដាក់ទណ្ឌកម្មទៅលើចុងបណ្ដឹងសាទុក្ខ ឬអាណាព្យាបាលនៅក្នុងករណីដែលមិនប្រតិបត្តិតាមនោះ គឺមិនអាចធ្វើទៅបាន ឬមិនសមហេតុផលឡើយ។

78. ការអនុវត្តនៅចំពោះមុខតុលាការអន្តរជាតិ[139] និងប្រព័ន្ធច្បាប់ជាតិ[140] រួមទាំងនៅចំពោះមុខ អ.វ.ត.ក[141] បង្ហាញថា ការខកខានរបស់ជនជាប់ចោទក្នុងការមិនប្រតិបត្តិតាមលក្ខខណ្ឌដែលបានដាក់នោះ អាចនាំឲ្យមានការបញ្ជូនមកមន្ទីរឃុំឃាំងវិញ។ ដោយពិចារណាទៅលើស្ថានភាពវេជ្ជសាស្ត្រថ្មីៗនេះរបស់ចុងបណ្ដឹងសាទុក្ខ និងការផ្អាកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីគ្មានកាលកំណត់ វានឹងផ្ទុយទៅនឹងច្បាប់មនុស្សធម៌ និងមិនសមហេតុផលឡើយ ក្នុងការនាំគាត់មកដាក់ក្នុងមន្ទីរឃុំឃាំងវិញនោះ។ នៅក្នុងកាលៈទេសៈណាក៏ដោយ ជនជាប់ចោទត្រូវតែគេចវេះ "ដោយចេតនា" ពីកាតព្វកិច្ចនៃការត្រួតពិនិត្យតាមផ្លូវតុលាការ ក្នុងការសម្រេចដាក់ឲ្យស្ថិតនៅក្រោមការឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្ន ដូចដែលបានចែងនៅក្នុងមាត្រា ២៣០ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា។ ដោយពិចារណាទៅលើការចុះខ្សោយផ្នែកសតិបញ្ញារបស់គាត់ ម្ចាស់បណ្ដឹងសាទុក្ខពុំបានបង្ហាញថាតើចុង

[139] ឧទាហរណ៍ រឿងក្ដីព្រះរាជអាជ្ញា ទល់នឹង *Milan Simic* សំណុំរឿងលេខ IT-95-9-PT សេចក្ដីសម្រេចលើការដោះលែងជនជាប់ចោទឲ្យនៅក្រៅឃុំបណ្ដោះអាសន្ន ចុះថ្ងៃទី ២៦ ខែ មីនា ឆ្នាំ ១៩៩៨ ទំព័រ ៥។ រឿងក្ដីអគ្គព្រះរាជអាជ្ញារង ទល់នឹង *Sisto Barros* ហៅ *Xisto Barros, Cesar Mendonca* និង *Josep Nahak* សំណុំរឿងលេខ 01/2004 សេចក្ដីសម្រេចលើសំណើរបស់ព្រះរាជអាជ្ញាសុំឲ្យមានការឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្ន ចុះថ្ងៃទី ១៧ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០០៤ កថាខណ្ឌ ៥៥។

[140] សូមមើលមាត្រា ២៣០ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា។ សូមមើល ផងដែរ មាត្រា ១៤១-២ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌបារាំង។

[141] វិធាន ៦៥(៦) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង។

បណ្តឹងសាទុក្ខនឹងត្រូវបានរកឃើញថា បានបំពានទៅលើលក្ខខណ្ឌដែលបានដាក់មកលើរូបគាត់នោះ តាមវិធីណាឡើយ។

79. លើសពីនេះទៀត អាណាព្យាបាលដែលតែងតាំងដោយតុលាការ មិនអាចទទួលខុសត្រូវចំពោះការខកខានរបស់បុគ្គល ដែលស្ថិតនៅក្រោមអាណាព្យាបាលរបស់ខ្លួនក្នុងការមិនប្រតិបត្តិតាមលក្ខខណ្ឌបង្ខំនៃការត្រួតពិនិត្យតាមផ្លូវតុលាការនោះឡើយ។ យោងតាមច្បាប់កម្ពុជា តួនាទីរបស់គាត់ គឺការពារទ្រព្យសម្បត្តិរបស់បុគ្គល ដែលស្ថិតនៅក្រោមអាណាព្យាបាលរបស់ខ្លួន[142] និងផ្តល់ការថែទាំវេជ្ជសាស្ត្រ និងផ្តល់នូវការជួយទូទៅដល់បុគ្គលនោះ[143]។ ដូចដែលអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានកត់សម្គាល់យ៉ាងត្រឹមត្រូវ ការតែងតាំងអាណាព្យាបាលមិនមែនមានគោលបំណងដើម្បីធានាឲ្យមានការគោរពតាមលក្ខខណ្ឌដែលបានដាក់ទៅលើជនជាប់ចោទ នៅក្នុងកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌឡើយ[144]។ ដូច្នេះ លទ្ធភាពក្នុងការដាក់ទណ្ឌកម្មទៅលើអាណាព្យាបាលរបស់ចុងបណ្តឹងសាទុក្ខ ចំពោះការមិនគោរពតាមលក្ខខណ្ឌ ដែលបានដាក់មកលើចុងបណ្តឹងសាទុក្ខនោះ គឺពុំមានមូលដ្ឋានផ្លូវច្បាប់ឡើយ។

80. ម្ចាស់បណ្តឹងសាទុក្ខលើកឡើងទៀតថា សំអាងហេតុដែលថាលក្ខខណ្ឌបង្ខំមិនអាចអនុវត្តបានតាមភាពជាក់ស្តែង និងតាមផ្លូវច្បាប់ គឺផ្ទុយគ្នាទៅនឹង “ការស្នើ” និង “ការរំឭក” របស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងនៅក្នុងសេចក្តីសម្រេចដែលរងការជំទាស់[145]។ តាមរយៈការរំឭកដល់ម្ចាស់បណ្តឹងសាទុក្ខអំពីកាតព្វកិច្ចពីមុនក្នុងការមិនជ្រៀតចូលទៅក្នុងកិច្ចការរដ្ឋបាលរបស់តុលាការ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងពុំបានបង្កើតនូវលក្ខខណ្ឌចាប់បង្ខំថ្មី ដែលអាចយកមកអនុវត្តបានតែចំពោះចុងបណ្តឹងសាទុក្ខឡើយ ក្រៅតែពីស្នើមិនឲ្យរូបគាត់ប្រាស្រ័យទាក់ទងជាមួយប្រព័ន្ធសារព័ត៌មាន។

81. អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានទទួលស្គាល់ថា វាជាការមិនសមហេតុផល និងខុសច្បាប់ក្នុងការដាក់លក្ខខណ្ឌចាប់បង្ខំថ្មីទៅលើចុងបណ្តឹងសាទុក្ខ ដោយពិចារណាទៅលើការចុះខ្សោយផ្នែកសតិបញ្ញារបស់គាត់។

---

142 មាត្រា ១០២៨(១) នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីកម្ពុជា។

143 ដូចយោងខាងលើ មាត្រា ១០៣៩(១)។

144 សេចក្តីសម្រេចដែលរងការជំទាស់ កថាខណ្ឌ ៣៧ ជើងទំព័រ ៨៦។

145 បណ្តឹងសាទុក្ខរបស់ ក.ស.ព កថាខណ្ឌ ១៧។

ខ) ការវាយតម្លៃជាទៀងទាត់អំពីសុខភាពខាងផ្លូវចិត្តរបស់ចុងបណ្តឹងសាទុក្ខ គឺគ្មានយុត្តិកម្មឡើយ

82. ម្ចាស់បណ្តឹងសាទុក្ខលើកឡើងថា អង្គជំនុំជម្រះមានកំហុសនៅក្នុងការអនុវត្តសេចក្តីបង្គាប់របស់ខ្លួន និងបានធ្វើឲ្យមានភាពមិនយុត្តិធម៌ ដែលបណ្តាលឲ្យប៉ះពាល់ដល់ម្ចាស់បណ្តឹងសាទុក្ខ នៅក្នុងការយល់ឃើញថា "ការលំបាក និងការចំណាយជាក់ស្តែងក្នុងការបន្តធ្វើការវាយតម្លៃឡើងវិញតាមពេលវេលាកំណត់លើសម្បទាបញ្ញាស្មារតីរបស់ជនជាប់ចោទ រួមទាំងការសម្រេចថា ស្ថានភាពរបស់ជនជាប់ចោទមិនអាចព្យាបាលឲ្យជាបាន និងមិនអាចស្តារឡើងវិញបាន មិនផ្តល់យុត្តិកម្មដល់ការវាយតម្លៃវេជ្ជសាស្ត្រជាធម្មតាលើជនជាប់ចោទឡើយ"[146]។

83. ចុងបណ្តឹងសាទុក្ខអះអាងថា ម្ចាស់បណ្តឹងសាទុក្ខពុំបានបង្ហាញថាតើការរំលោភឆន្ទានុសិទ្ធិដែលបានចោទប្រកាន់នោះបណ្តាលឲ្យប៉ះពាល់ដល់ពួកគាត់បែបណានោះឡើយ។ ដោយខកខានពុំបានធ្វើការបង្ហាញបែបនេះ ម្ចាស់បណ្តឹងសាទុក្ខពុំបានលើកយកភស្តុតាងមកបញ្ជាក់ឡើយ ដូច្នេះ មូលដ្ឋាននៃបណ្តឹងសាទុក្ខត្រូវតែបដិសេធចោល។

84. វាច្បាស់ណាស់ដែលថា ចុងបណ្តឹងសាទុក្ខកំពុងទទួលរងនូវជំងឺដែលចុះដុនដាបវិវឌ្ឍន៍ទៅមុខ ហើយថា ស្ថានភាពរបស់គាត់នៅពេលនេះមិនអាចព្យាបាលបានឡើយ។ ការពុំមានការព្យាបាលណាមួយដែលអាចធ្វើឲ្យសមត្ថភាពផ្នែកបញ្ញាស្មារតីរបស់គាត់ល្អប្រសើរឡើងវិញបាននោះ ការបង្គាប់ឲ្យមានការវាយតម្លៃតាមកាលកំណត់ទៀតទាត់ទៅលើសម្បទាបញ្ញាស្មារតីរបស់គាត់ ពុំមានមូលដ្ឋានអង្គហេតុ និងអង្គច្បាប់ឡើយ។ ដោយទទួលស្គាល់នូវសេចក្តីសន្និដ្ឋានរបស់អ្នកជំនាញវេជ្ជសាស្ត្រ សេចក្តីសម្រេចដែលរងការជំទាស់មានមូលដ្ឋានសំអាងគ្រប់គ្រាន់ និងមិនធ្វើឲ្យមានភាពមិនយុត្តិធម៌នោះឡើយ។

85. លើសពីនេះទៀត ចុងបណ្តឹងសាទុក្ខអះអាងថា ការដាក់ឲ្យមានការវាយតម្លៃវេជ្ជសាស្ត្រសម្រាប់ផលប្រយោជន៍របស់ចុងបណ្តឹងសាទុក្ខ មិនស្ថិតនៅក្នុងវិសាលភាពនៃវិធានផ្ទៃក្នុងជាធរមានដែលបានបញ្ជាក់ជូនខាងលើឡើយ ដូច្នេះការវាយតម្លៃវេជ្ជសាស្ត្រមិនមែនសំដៅធានានូវវត្តមានរបស់ជនជាប់ចោទក្នុងអំឡុងកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីឡើយ ហើយក៏មិនសំដៅការពារអ្នកដទៃទៀតនោះដែរ។

86. ជាលទ្ធផល សេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងមិនបង្គាប់ឲ្យចុងបណ្តឹងសាទុក្ខស្ថិតនៅក្រោមការត្រួតពិនិត្យវេជ្ជសាស្ត្រជាទៀងទាត់ពីសំណាក់វេជ្ជបណ្ឌិត ដែលតែងតាំងដោយតុលាការ

---

[146] បណ្តឹងសាទុក្ខរបស់ ក.ស.ព កថាខណ្ឌ ១៨។

មានមូលដ្ឋានសំអាងគ្រប់គ្រាន់ និងមិនធ្វើឲ្យមានភាពមិនយុត្តិធម៌នោះទេ ហើយក៏មិនបានបង្ហាញឲ្យឃើញនូវកំហុសនៅក្នុងការអនុវត្តឆន្ទានុសិទ្ធិរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងឡើយ។

V សំណើសុំឲ្យមានសវនាការដោយផ្ទាល់មាត់

87. មានការអះអាងថា បញ្ហាដែលបានលើកឡើងនៅក្នុងបណ្តឹងសាទុក្ខ មានសារៈសំខាន់យ៉ាងខ្លាំង ហើយគួរតែត្រូវបានដោះស្រាយឲ្យបានសមរម្យ និងត្រឹមត្រូវបំផុតក្នុងអំឡុងសវនាការដោយផ្ទាល់មាត់ ដែលនឹងផ្តល់ឲ្យភាគីនានានូវឱកាសដើម្បីឆ្លើយតបឲ្យបានលម្អិតថែមទៀតទៅនឹងអង្គហេតុដូចដែលបានលើកឡើងនៅក្នុងពាក្យសុំនេះ និងច្បាប់ជាធរមាន។ ដូច្នេះ ចុងបណ្តឹងសាទុក្ខស្នើសុំឲ្យអង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលកំណត់ពេលវេលាសវនាការសម្រាប់បញ្ហានេះ។

VI សេចក្តីសន្និដ្ឋាន

88. ដោយសេចក្តីគោរព ចុងបណ្តឹងសាទុក្ខសូមស្នើឲ្យអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង៖

ក. អនុញ្ញាតឲ្យមានសវនាការដោយផ្ទាល់មាត់លើបណ្តឹងសាទុក្ខនេះ។

ខ. បដិសេធបណ្តឹងសាទុក្ខចោលទាំងស្រុង និងតម្កល់សេចក្តីសម្រេចដែលរងការជំទាស់របស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង។

គ. ដកចេញនូវលក្ខខណ្ឌបង្ខំដែលបានដាក់ភ្ជាប់ទៅនឹងការដោះលែង អៀង ធីរិទ្ធ នាពេលថ្មីៗនេះ។

ភាគី	កាលបរិច្ឆេទ	ឈ្មោះមេធាវី	ទីកន្លែង	ហត្ថលេខា
សហមេធាវីរបស់ អៀង ធីរិទ្ធ	ថ្ងៃទី៨ ខែតុលា ឆ្នាំ២០១២	ផាត់ ពៅស៊ាង Diana ELLIS, QC	ភ្នំពេញ	Diana Ellis